1856. DRIE EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 41.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ 1.85, buiten Assen franco per post ƒ 2,00.

WOENSDAG 21 MEI.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **ƒ 1.00** en voor elken regel meer **15** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der gemeente Assen, doen te weten, dat de vorderingen, die ten laste der gemeente, wegens leverantien en werkzaamheden over 1855, alnog mogten bestaan, den 1 Julij aanstaande zullen zijn verjaard, zoodat de belanghebbenden, ter voorkoming van schade, uiterlijk den 30 Junij eerstkomende hunne rekeningen ter Secretarie zullen hebben in te leveren.

Assen den 22 April 1856.

De Burgemeester, H. J. OOSTING.
De Secretaris, KIJMMELL.

De BURGEMEESTER der Gemeente Assen doet te weten, dat de oefeningen van het Garnizoen alhier in het SCHIETEN naar de SCHIJF op het Loonerveld onder Assen, ter regter zijde van den weg van Assen naar Loon, op den grond, toebehoorende aan de Erven DOCTER te Loon, zullen plaats hebben in den loop dezer week, op DONDERDAG, VRIJDAG en ZATURDAG, telkens des morgens te zes ure, en vervolgens wekelijks DINGSDAG, WOENSDAG en VRIJDAG; bij welke oefeningen de schotlijn van het Westen naar het Oosten loopt.

Assen den 6 Mei 1856.

De Burgemeester voornoemd,
H. J. OOSTING.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

19 Mei.

Nog altijd over dat afzonderlijk tractaat!

Wij willen echter u daarmede niet langer vermoeijen, waarde lezers, want het tal van beschouwingen over dat in zoo diep geheim gestelde en geteekende stuk, is zoo groot en zoo tegenstrijdig en zoo verward zelfs, dat een gewoon menschenverstand in 't laatst den diplomatieken draad kwijt raakt en stilstaat.

Laten de Staatkundigen van den dag voortgaan met te zoeken naar de redenen, welke dat tractaat in de wereld riepen, en maken wij uit Drenthe één grooten pas naar — Spanje.

De Hertog der Overwinning, die op zijn togt in verschillende provincien veler hart, 't welk eenigzins van hem verwijderd was geraakt, herwon, is welligt op dit oogenblik weder in Spanjes hoofdstad teruggekeerd; en met hem tevens geruchten van ministerie-veranderingen. Maarschalk O'Donnell blijft echter minister van Oorlog. Zeker is het, dat de minister van Gratie en Justitie, een uitstekend *on*bekwaam man, aftreedt.

De liberale pers vierde op 13 Augustus 1854 een schitterend feest in Spanje's hoofdstad. Onder de door haar genoodigden telde men ook generaal San Miguel, de heer Escosura, Santa Cruz enz. Onder daverende toejuichingen werden er tallooze toasten ingesteld op de vrije drukpers, en de zooeven genoemde generaal, alsmede de heer Escosura waren de ijverigste kampvechters voor de „Koningin der aarde." De eerste riep: „ik drink op de vrije pers, op de instelling die niet vernietigd kan worden noch door den dolk, noch door de wet. Geen andere censuur voor de pers dan de pers zelve!" En de heer Santa Cruz voegde er in geestdrift bij: „zoolang dit ministerie bestaat, zal ook de vrije drukpers bestaan!"

Dat geschiedde op 13 Augustus 1854! En hoe is het nu met de pers, nog geen twee jaren later? Geen dag gaat er voorbij, waarop niet twee of drie dagbladen in beslag worden genomen, en twaalf verantwoordelijke uitgevers zitten in de gevangenis van Saladero te midden van dieven en moordenaars, en wachten op het oogenblik, dat het Ministerie zal gelieven te verklaren, of zij schuldig zijn of niet. Van hen, die om *hunne misdaden!* in de eene of andere vesting zijn opgesloten, spreken wij niet. De heer Santa-Cruz dacht op 13 Augustus 1854 voorzeker niet, dat de heer Escosura in 1856 minister van binnenlandsche zaken zou zijn, en dan zou durven zeggen: „wat is het journalismus? Niets anders dan een „„politiek instrument,"" door de eene of andere factie gebruikt. Een journalist behoeft niet eens zooveel kennis te hebben als een schoolmeester. Waarom strijdt gij dan voor de regten der pers? 't Is onregtvaardig en onvoorzigtig tevens." Inderdaad, de heer Santa Cruz en alle verstandige Spanjaarden mogen den heer Escosura wel toevoegen: „gij hebt een slecht geheugen — gij zijt een pelitieken weerhaan, of — gij zijt bang voor de pers. Die vrees verleidt u, om de pers geweld aan te doen, maar gij zult de eerste zijn, die verdemoedigd aan hare voeten ligt.

Intusschen verzekert men, dat de commissie der Cortes, belast met de drukpers-zaken, het plan heeft, om mildere bepalingen in de wet te brengen, en alzoo op het pad terug te keeren, dat gewis ook tot geen goed einde leidde. Het is althans te hopen, dat de Cortes gelegenheid vinden, om op de droevige bepalingen, welke zij onlangs ten aanzien der drukpers maakten, terug te komen en er voor te zorgen, dat althans geen journalist, die op waardige, zij het dan ook krachtige wijze, de staatkunde van het ministerie bestrijdt, om de uiting van dat vrije woord, met dieven en moordenaars achter den grendel worde gezet. De Bisschop van Barcelona, wiens onverzettelijk karakter tot een spreekwoord is geworden, gaf een schotschrift uit, waarin men de volgende regels leest: „de achtenswaardige persoon, die thans aan het hoofd van het Ministerie van Gratie en Justitie staat! (dat is die man van uitstekende onbekwaamheid!) is niet verantwoordelijk voor de besluiten, tegen de kerk door hare vervolgers genomen; hij kan die verantwoordelijkheid ook niet op zich nemen, wijl hij vóór alles wenscht, dat zijn naam op de nakomelingschap overga, zonder smaad en dus niet bezoedeld worde door een schandvlek."

Alzoo zijn de namen van de heeren Alonzo, Aguire en Fuente Andrés door den bisschop van Barcelona veroordeeld, om door de nakomelingschap met smaad te worden genoemd.

De justitie vervolgt den prelaat.

De Paus *beraamt* steeds, hopende dat hij niet zal behoeven te doen, wat hij gewis met weinig genoegen zou verrigten. Maar de Engelsche pers en de raad van Frankrijk zullen hem wel op den weg der hervormingen drijven, en de eerste die hem volgt, hoewel met „pruilende lip", is voorzeker Z. M. Ferdinand, Koning van Napels.

Laten wij beide gekroonde hoofden peinzen op 't geen ze zoo ongaarne doen. Of het een weinig eerder of later geschiedt — ons deert het niet.

De bisschoppelijke Synode te Weenen (wij bedoelen de R.-Catholieke, want spoedig hopen wij er ook eene Protestantsche vergaderd te zien) hield Pinkster-vacantie. Hare beraadslagingen blijven beter geheim, dan die van het Parijsche vredes-congres. Toch wordt men nu en dan iets gewaar. Zoo vernemen wij, dat de Hongaarsche bisschoppen tegen het bekende „kerkhof-besluit" hebben geprotesteerd. Zij meenden, en waarlijk niet aanmatigend, dat het lijk van een Protestant, op eene afzonderlijke plaats ter aarde besteld, als niet mogende rusten in de nabijheid van R.-Catholieken, eenigen meerderen eerbied kon eischen, dan de bisschop van Weenen, doctor en ridder van Rauscher het bewijst. Het graf van een Protestant behoeft men toch niet officieel aan te wijzen bij dat van misdadigers!

Overigens vergete men niet, dat de beraadslagingen der Synode geen *besluiten* zijn. Om kracht van wet te hebben, moeten ze eerst goedgekeurd worden door den Keizer.

De Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk is te Parijs aangekomen en aldaar met groote eer ontvangen, zoowel van wege de burgerlijke als kerkelijke autoriteit. Hij reist zeer rijk en wordt bijgevolg zeer geprezen en zeer gevleid.

Zijne komst is het begin van nieuwe feesten.

Dat er echter in een verloren oogenblikje iets anders zal worden besproken en beraamd en welligt besloten, dan dischpraatjes, invitatien en feestelijke partijen, wordt algemeen geloofd, en velen blijven beweren, dat de vrees voor een Russisch-Fransch verbond den Aartshertog uit zijn paleis joeg.

Nog een ander Vorst volgde den Oostenrijkschen Aartshertog op de hielen naar het lustige Parijs en wel — Prins Oscar van Zweden — een Prins, die waarlijk een verkeerden weg insloeg, als hij plan had, om eene Engelsche prinses, zuster van den hertog van Cambridge, in de Zweedsche huwelijksboot te tokkelen.

De Koningin van Zweden zal wel niet als meter staan bij den plegtigen doop van Frankrijks zoon, want zij is niet wel; hare plaatsvervangster zal zijn de groothertogin Stephanie van Baden.

De heer Edgar Ney is op 14 jl. te St. Petersburg aangekomen. De dagbladen, die hem hadden laten vertrekken met een brief des Keizers, ophelderingen bevattende nopens het bekende afzonderlijk verdrag, laten hem nu aankomen — zonder brief. Wij gelooven echter, dat hij wel een schrijven des Keizers kan hebben, zonder dat de dagblad-pers daarvan iets weet.

20 Mei.

De hertog der Overwinning, Maarschalk Espartero, is in den avond van vrijdag jl. in de Spaansche hoofdstad teruggekeerd en een uur later door de koningin in particuliere audientie ontvangen.

Men zegt, dat, tegelijk met Espartero's komst in de hoofdstad zich onmiddelijk het gerucht verspreidde van eene op handen zijnde coup d'Etat en wel om aan het overwegend gezag van O'Donnell een einde te maken. Dit gerucht vond echter weinig geloof, en men wil ook, dat eene gewigtige gebeurtenis, zal zij den naam van coup d'Etat dragen, gewoonlijk niet vooraf bekend gemaakt wordt. Dat er echter iets coup d'Etats-achtigs kan gebeuren wordt door niemand betwijfeld, en zou ook gewis door niemand worden betreurd, als land en volk er zedelijk en stoffelijk voordeel bij hadden.

Eindelijk hooren wij weer iets van Z. M. Keizer Faustin I. Deze in den laatsten tijd op het slagveld zoo ongelukkige Vorst opende de Haïtiaansche Kamers met eene troonrede, waarin hij hoofdzakelijk het volgende zeide: „Mijne Ministers zullen u met de buiten- en binnenlandsche aangelegenheden van het Keizerrijk bekend maken, en dien ten gevolge behoef ik die moeite niet te nemen (*tijd* is *geld*, denkt Z. M. Soulouque). Ik zeg u alleen, dat ik met de buitenlandsche Mogendheden, die zich in Haïti laten vertegenwoordigen, op vriendschappelijken voet verkeer." Ziedaar eene zeer onschuldige troonrede. De kitteloorigste bediller zal er niets in vinden te bespreken, dat hem achter de tralien kan brengen, als hij maar voorzigtig is in zijn oordeel over hetgeen er niet in staat. Aangaande de *heldenfeiten*, door Z. M. leger in den oorlog tegen de Dominicanen verrigt, spreekt Z. M. geen enkel woord. Bij een ander decreet stelt de Keizer twee nieuwe ordes in, de eene geheeten: orde van de heilige Maria Magdalena, en de andere: orde van de heilige Anna. Welligt hoopt hij onder de bescherming dier vrouwen gelukkiger te zijn in den krijg.

Onder zeer achtenswaardige en hooggeplaatste personen te Rome gaat eene inteekeningslijst rond, ten einde geld bij een te brengen, voor het slaan eener medaille ter eere van Cavour. Aan het hoofd dier inteekeningslijst wordt eene warme hulde gebragt aan de diplomatische bekwaamheid van genoemden staatsman.

De koning van Pruissen is door eene ligte ongesteldheid verhinderd geworden, om de keizerin-moeder van Rusland te gemoet te gaan.

De groote binnenlandsche vraag: „zal de gemeentewet voor de Pruissische Rijn-provincien, door de Wetgevende Magt goedgekeurd, ook in werking komen?" is, naar men zegt beslist en wel in toestemmenden zin.

Naar men verzekert, heeft het fransche gouvernement een brief van den Keizer van Rusland ontvangen, waarin deze kennis geeft van de benoeming van een Commissaris in de Commissie, die de Bessarabische grensscheidings-kwestie zal regelen. Die brief, zou op de duidelijkste wijze verraden geschreven te zijn, onder den ongunstigen indruk, door het afzonderlijk tractaat in Rusland veroorzaakt; men voegt er zelfs bij, dat Pruissen des Czaars gevoeligheid over dat tractaat in allen deele billijkte en beloofd had voor Oostenrijks vriendschapsbejag zoo goed als stokdoof te blijven.

Men verhaalt te Parijs, dat de plegtige doop van „Frankrijkszoon," op 14 uiterlijk op 19 Junij zal plaats hebben en wel des middags ten 4 ure. Drie uur later verschijnt de Keizer op het banket, hem door de stad Parijs op het stadhuis aangeboden.

Er is in der tijd gezegd, dat Frankrijk en Oostenrijk in een memorandum aan den Paus kenbaar maakten, welke hervormingen hij in het belang van zijn volk en ook dat van zich zelven in het administratief beheer des lands behoorde aan te brengen. Nu echter verzekert men, dat de wensch der beide Mogendheden niet werd geopenbaard in een *memorandum*, maar in eene vertrouwelijke nota, den Paus overhandigd door de gezanten van genoemde Mogendheden, te Rome residerende. Engeland is niet gevraagd, om aan deze handeling deel te nemen, of heeft er geen lust toe gehad; welligt echter volvoert het zijn eerst gevormd plan, om lord Normanby, zijn gezant te Florence, naar Rome te zenden, ten einde het verzoek van Frankrijk en Engeland mondeling te ondersteunen.

De Engelsche pers spreekt steeds op bitteren toon over de Italiaansche zaken, en verklaart, ten aanhoore van geheel Europa, dat zij de zaak der Italiaansche vrijheid met alle middelen, haar ten dienste staande, zal bepleiten, en tevens, dat Engeland, wanneer dit niet voldoende mogt zijn, op nog *krachtiger wijze* voor die vrijheid in de bres zal springen. Op hoe hooger toon zij spreekt, des te naauwer dringt Oostenrijk zich aan Frankrijk, en naar 't schijnt niet zonder gunstig gevolg. De Fransche pers althans begint meer en meer partij te trekken voor Italie. Niet zoo gelukkig is Oostenrijk in Pruissen; trouwens de verklaring van een der Weener bladen, dat Prins Windisgrätz geene politieke zending te Berlijn heeft, is als eene erkentenis aan te merken, dat hij wel zoodanige zending had, doch dat die mislukte.

Van eene andere zijde wordt herhaaldelijk ter openbare kennis gebragt, dat Oostenrijk in zijne Italiaansche provincien onderscheidene hervormingen op het oog heeft, en men voegt er zelfs bij, dat het de pogingen van Frankrijk en Engeland, om ook andere Italiaansche Staten tot zoodanige hervormingen te bewegen, zal ondersteunen.

Is dit te gelooven? Moet deze verklaring ook strekken, om de opgewonden Italianen te kalmeren?

Hoe 't zij, vrij zeker is het, dat er veel over de Italiaansche kwestie gesproken wordt, zonder dat men denkt aan de Italianen zelve, evenals Turkije wordt beschermd, zonder dat men de Turken zoo bijzonder lief heeft.

Dat overigens het Engelsch Ministerie in zijne bedoelingen aangaande Italie niet spreekt door de Engelsche pers in 't algemeen, blijkt uit een artikel van de ministerieele *Globe*. Daarin wordt toch met zoovele woorden gezegd, dat Engeland op dit oogenblik aan Oostenrijk in Italie geen overdrevene eischen zal doen.

Het afzonderlijk tractaat tusschen Oostenrijk, Engeland en Frankrijk is echter geen troetelkind der Engelsche pers.

De Zondagsmuziek verstoort nog altijd de maatschappelijke harmonie te Londen, en de *Times* verzekert, dat aan zijn bureau een aantal plakkaten zijn ontvangen, waarbij het volk opgeroepen wordt, om zich in massa naar de parken, en vooral naar Hydepark te begeven. Hij maakt zich hierover nog al ongerust, en geeft wezenlijk goeden raad, daarin bestaande, dat de goede burgerij, die er naar de muziek hoopt te luisteren en klinkende specie in den zak heeft, daarvoor behoorlijke zorg drage, opdat, terwijl het oor de liefelijke toonen der muziek *inneemt*, de Londensche zakkenrolder, die, zooals bekend is, groote virtuositeit in dat vak heeft, hem elders niet iets *uitneme*.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

HH. KK. HH. prins en prinses *Frederik der Nederlanden* en prinses *Maria* zijn gister van den Haag over Rotterdam langs den ijzeren spoorweg naar Duitschland vertrokken. H. D. zullen omstreeks 6 weken buiten 's lands vertoeven.

— De komst van den Oostenrijkschen aartshertog, die thans te Parijs is, ook te 's Hage, wordt bevestigd. De korrespondent van de *Indép.* beweert, dat de aartshertog door zijn broeder, den keizer, belast is den koning als groothertog van Luxemburg en hertog van Limburg te winnen voor de voorstellen, die Oostenrijk in de Bondsvergadering wenscht te doen.

— Te Parijs zijn dezer dagen twee gedingen aanhangig omtrent de nalatenschap van twee *rijke Hollanders!* De eene zaak, waarin de familie was opgekomen tegen het tot erfgenaam stellen door den heer *Hope* van zijn natuurlijken zoon, den heer *Crosby*, is ten gunste van dezen laatste uitgevallen. Het ander geding betreft de erfenis van een ander fortuin van Hollandschen oorsprong. De erfgenamen hebben namelijk een eisch van nietigheidsverklaring van huwelijk gedaan tegen de weduwe van den bankier *Pescatore*, konsul-generaal der Nederlanden.

— Het is opmerkelijk, dat de Peereboomen in dit voorjaar op vele plaatsen weinig of niet bloeijen; er zijn veel tuinen en boomgaarden, waarin zich vele dezer boomen bevinden, die andere jaren geheel met bloesems bezet zijn en zeer goed vrucht voortbrengen, doch dit jaar niet; slechts een enkel jong peerenboompje wordt er nog op sommige plaatsen aangetroffen, waar geheel boven in den kruin enkele bloesems worden waargenomen. Misschien is het aanhoudende koude voorjaar wel oorzaak van dit vreemde en ook zeer nadeelige verschijnsel. Is ditzelfde het geval in andere streken, dan heeft men dit jaar slechts weinige vrucht van de peereboomen te wachten.

— In het begin der vorige week werd er op het Loo een

schoone gierarend, welke ruim zes voet vlugt had, in een klem gevangen. Deze vogel werd door den oppasser der koninklijke menagerie nog levend gevangen en door Z. M. den koning in oogenschouw genomen. Z. M. heeft daarna gelast dat deze schoone vogel naar *Natura Artis Magistra* zoude worden opgezonden. Aan de bevelen van Z. M. is voldaan.

— Den 14en werd bij de arr. regtbank te Amsterdam (derde kamer) eene niet alledaagsche zaak behandeld. Zekere M. stond namelijk teregt ter zake van, zonder daartoe geregtigd te zijn, de eerewacht der schutterij aan het paleis op den Dam van 5 op 6 April ll te hebben waargenomen, voorgevende te zijn W. B., lid der schutterij aldaar, en bij die gelegenheid, hoezeer daartoe niet geregtigd zijnde, de wapens en kleeding der schutterij aldaar te hebben gedragen. Nadat de kapitein en de sergeant-majoor van de eerewacht als getuigen waren gehoord, werd de beklaagde ondervraagd, die opgaf zoo gehandeld te hebben op verzoek van W. B., en daarin zooveel kwaad niet te hebben gezien. Het O. M., waargenomen door den subst.-officier mr. *W. H. J. Jolles* rekwireerde daarop, op grond van art. 259 Code Pénal, eene cellulaire gevangenisstraf van drie maanden. De regtbank heeft daarna beraadslaagd en uitspraak gedaan, den bekl. veroordeelende tot drie dagen cellulaire gevangenzetting, op grond van verzachtende omstandigheden.

— De werkzaamheden van de algemeene synodale commissie der Hervormde kerk, welke op 29 April jl. begonnen zijn, in eene der zalen van het gebouw van het depart. voor de Herv. eeredienst te 's Gravenhage, hebben zich tot dusver bepaald tot het opmaken van het rapport aan de algemeene synodale vergadering, in Julij aanstaande te houden, betreffende de bijbelvertaling en het te maken vervolg op de Evangelische gezangen. Verder is eene commissie benoemd tot het vervaardigen van een kerkelijk handboekje voor de kerkeraden, en zijn deswege eenige algemeene grondslagen voor dat werk vastgesteld. De rekening van den quaestor-generaal, door dezen opgezonden, is voorloopig opgenomen, om ter goedkeuring aangeboden te worden. De aanvragen tot ondersteuning voor het herstellen van kerken en gebouwen van noodlijdende gemeenten, zijn naauwkeurig onderzocht, doch uit gebrek aan fondsen zullen vele aanvragen afgewezen moeten worden, hoe billijk zij dan ook meerendeels zijn. Er is eene voordragt aan de synode gedaan over de grensscheiding van de nieuwe Hervormde gemeente Haarlemmermeer. Onderscheidene missives werden aan het ministerie van eeredienst ontvangen, betrekkelijk tot diaconale zaken; op enkele werd advies uitgebragt.

De synodale commissie houdt zich nog bezig met het regelen van de toelagen uit het fonds voor de schraalste tractementen van predikanten, terwijl men verwacht, dat de werkzaamheden in het begin dezer week, waarschijnlijk zullen ten einde loopen.

— Een vraagstuk dat ook in andere plaatsen is voorgekomen, heeft thans den Raad der stad Zwolle bezig gehouden, namenlijk, of de stad verpligt is te zorgen voor eene goede kazernering voor de troepen en voor geschikte lokalen voor eene infirmerie. Om daarin te voorzien, zou de stad Zwolle eene leening van f 150,000 à f 200,000 moeten doen, iets waartoe zij niet heeft kunnen besluiten; wel heeft de Raad besloten f 1400 jaarlijks uit te willen trekken voor onderhoud der kazernen. De minister is daarmede niet tevreden, en zal nu met 2 Junij aanstaande 2 kompagniën uit Zwolle doen vertrekken, tevens met de bemerking, dat indien de stad Zwolle daartegen nog bedenkingen mogt hebben, dan slechts een detachement te zullen achterlaten, sterk genoeg om den dienst te kunnen doen.

— In het *Handbl.* leest men, dat eenige rijke Amsterdamsche familiën die stad verlaten, en naar elders hun verblijf gaan vestigen, om zich te onttrekken aan de betaling van de direkte stedelijke belasting, welke te Amsterdam op het inkomen zal worden geheven. Dat blad noemt reeds als zoodanig de heeren *A. Willink*, Jhr. *P. H. Bicker*, *E. van Tuijll van Serooskerken*, *W. Borski*, *D. Borski*, *J. Borski* en *G. Faas Elias*.

— Wij vernemen, dat eene vereeniging van Fransche, Engelsche en Amerikaansche kapitalisten, vertegenwoordigd door den graaf d' *Avigdor* en den graaf *Hamel de Valdouer*, van de Nederlandsche regering heeft verzocht magtiging om in Nederland, onder den naam van *Hollandsche Crédit mobilier*, eene naamlooze vennootschap op te rigten met een kapitaal van honderd millioen francs, verdeeld in 200,000 aandeelen van 500 francs ieder. Zoodra de bedoelde kompagnie de verlangde magtiging zal hebben verkregen, zal zij zich toeleggen op de bevordering van alle werken van openbaar nut, als: kanalen, spoorwegen, vergrooting en uitlegging van steden, ontginning van braak liggende gronden, en over het algemeen van al hetgeen bijdragen kan zoo tot uitbreiding van nijverheid, landbouw en koophandel als tot verbetering van het lot der arbeiders. De eerste reeks van aandeelen, waarvan reeds een groot gedeelte is ingeschreven door de talrijke stichters der maatschappij, zal geplaatst worden te Londen en te Parijs. Voor de beurzen van Amsterdam en Rotterdam zal echter bestemd blijven zoodanig getal aandeelen als door de Hollandsche huizen, die aan den zetel der maatschappij geakkrediteerd zijn, vooraf verlangd mogt worden.

Maastricht, 14 Mei. In het een uur van hier verwijderd grensdorp Lanaken zijn ernstige ongeregeldheden voorgevallen; de aanleiding was dat een persoon een op de markt te Maastricht gekocht paard trachtte door te smokkelen, hetwelk echter door de Belgische douanen werd aangehouden, eenige boeren uit Lanaken namen partij voor den smokkelaar, en zetten hunne tusschenkomst, zelfs met hunne hooivorken kracht bij; dit noodzaakte de douanen, om de hulp der aldaar liggende brigade Gendarmes in te roepen, terwijl de boeren versterking kregen van een ploeg arbeiders van den in aanleg zijnden spoorweg naar Hasselt; thans werd het een volslagen gevecht, waarbij eenige meer of min ernstig gewond werden. Tegen 28 personen is proces-verbaal opgemaakt.

Helder, 14 Mei. De veranderde weersgesteldheid heeft eene gelukkige verandering voor den veehouder en landman aangebragt. Sedert lang was de wintervoorraad van hooi verbruikt, en zagen de veehouders zich verpligt, uit hoofde der duurte van dit voedingsmiddel, de koeijen in de dorre weide te drijven. Veel vee is dan ook hier in den omtrek, ten gevolge van koude en gebrek omgeko en; ook op het naburige eiland Texel zijn belangrijke verliezen geleden. Thans echter zijn na den gevallen regen de weilanden overdekt met een welig groen; ook de aardappelen, die hier zeer veel verbouwd worden, komen flks uit den grond.

Leiden, 15 Mei. Heden nacht is uit 's Gravenstein alhier ontvlugt zekere *Jan Putting*, die thans wegens vervalsching van coupons gevangen zat. Reeds vroeger was hij te Amsterdam uit de cellulaire gevangenis gebroken. Het is hem gelukt, om in de zoldering van zijn vertrek met een kram uit zijne krib, in een 2 duims eiken deel twee doorsnijdingen en zoo een luik te maken, en telkens de reeten met brood te stoppen, opdat de cipier niets merken zou. Op een zolder uitgekomen, heeft hij daar desgelijks een luik gemaakt in het beschoten dak, en zich aan de zijde waar geen schildwacht staat, aan een kunstig uit zijn beddelaken vervaardigd touw, en verder touw van schalen, die op den zolder hingen, laten afzakken. Hij moet, als men het hoogst gebrekkige gereedschap in aanmerking neemt, verscheidene weken hieraan hebben gewerkt.

Steenwijk, 16 Mei. De oudste menschen in deze streken heugt het niet, dat de eerste negen dagen der maand Mei zoo koud en guur waren, als thans het geval was. Het wintergraan is daardoor wel in zijnen groei opgehouden, maar deze omstandigheid is eer voordeelig dan nadeelig er voor geweest, daar het anders op de goed bemeste landen te welig zou opgeschoten zijn. De oogst van stroo zal nu wel niet ruim uitvallen, maar de ondervinding van het verleden jaar, in tegenstelling van het jaar 1854, heeft geleerd, dat een welig gewas van stroo dikwerf in de opbrengst van graan tegen een minder overvloedig stroogewas achterstaat. Met de weilanden is het voor het oogenblik ongunstig gesteld, en de landlieden zijn genoodzaakt ook hunne hooilanden aan het vee ten beste te geven. Intusschen bestaat er nog geen grond, om voor schaarschte van veevoeder voor den volgenden winter beducht te zijn; want de groenlanden verkeeren in een zeer gunstigen toestand, en de digtbezette grond zal bij de minste gunstige verandering van het weder rijkelijk gras opleveren. Daarbij heeft de ondervinding van het verleden jaar geleerd, dat de voorgeweide hooilanden meer en beter hooi geven dan de niet voorgeweide. Het vee is overal gezond, en ook van de besmettelijke longziekte wordt in deze streken geen spoor waargenomen.

19 Mei. De veenarbeiders aan de Wetering, het Nederland en den Grooten-polder, ten getale van ruim 800 man, hebben sedert ruim eene week het werk gestaakt, ten einde een hooger arbeidsloon te bedingen. Het ergste is, dat zij hen die voor het loon willen werken, door bedreigingen en geweld daarin verhinderen. Eenige Staphorster werklieden, hebben zich bovendien aan buitensporigheden, zoo te Blokzijl als in het Nederland schuldig gemaakt; maar zullen de verdiende straf niet ontgaan, daar er reeds proces-verbaal tegen de schuldigen is opgemaakt. *Steenw. Ct.*

— In het kiesdistrict Steenwijk wordt bij de aanstaande verkiezingen tot lid van de Tweede Kamer aanbevolen de heer Mr. *A. J. Duymaer van Twist*, gewezen Gouverneur van Nederlandsch Indie, die vroeger ook door dat district is gekozen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

In de politieke salons is sprake van eene ernstige, ja zelfs *opregte* toenadering tusschen keizer Napoleon en den koning van Pruissen, daarentegen van eene verkoeling tusschen de hoven van Frankrijk en Rusland, ten gevolge van het tractaat van 15 April. Zelfs wil men, dat de zending van graaf *de Morny* met minder glans en luister zal geschieden dan eerst bepaald was.

— Volgens een brief uit Stokholm zou de reis van prins *Napoleon* naar het Noorden ook in verband staan met een ontworpen huwelijksplan. De prins zou namelijk in den echt treden met prinses *Charlotta Eugenia*, dochter van koning *Oscar*, geb. 24 April 1830. Op het einde van Junij wordt *Napoleon* in Zwedens hoofdstad verwacht. De heer *von Manderström*, Zweedsch gezant te Parijs, die 's konings volle vertrouwen geniet, moet naar men zegt te Parijs ijverige pogingen in het werk stellen om bedoelde echtverbindtenis tot stand te brengen.

— Het geheimzinnige tractaat van 15 April geeft vele dagbladen steeds stof tot beschouwingen en elk legt het doel van dit document op zijne wijze uit. Volgens de *Oest. Zg.* is het bestemd, om Turkije tegen een mogelijken binnenlandschen opstand te waarborgen. De *Schw. Merc.* geeft er echter eene andere uitlegging aan en is van oordeel, dat de integriteit van Turkije niets als een voorwendsel en dat het doel geen ander is, dan, wat Frankrijk betreft, om voortaan eene herstelling van de alliantie der Noordsche mogendheden onmogelijk te maken en wat Engeland aangaat, om een Fransch-Russisch verbond te doen mislukken. Oostenrijk van zijne zijde zou er een waarborg voor zijne Italiaansche provincien in vinden. Het blad doet echter opmerken, dat Oostenrijk zich in dat opzigt misrekent, omdat het tractaat van 15 April de Westersche mogendheden niet verhindert in Italie tusschen beiden te komen, als zij dit noodig oordeelen.

— Door geheel Frankrijk ontmoet men tegenwoordig uit de Krim terugkeerende troepen, wier vermagerd, bleek en uitgeput uiterlijk ieder met mededoogen vervult. De sterkste divisie welke ontscheept is, telt slechts 4 a 5000 man, en er zijn regimenten onder, die nog slechts het effectief van een bataillon tellen.

— Den 2 Junij wordt te Parijs eene groote verkooping van handschriften gehouden, waaronder 112 brieven voorkomen, tusschen *Canova* en *Quatremere de Quincy* gewisseld, alsmede een eigenhandige brief van vorst *Gortschakoff*, reeds verscheidene jaren geleden geschreven, en die nu, na de latere gebeurtenissen, bijzonder de aandacht wekt om de volgende daarin vervatte zinsnede: „Gij zegt, dat het rijk der soldaten voorbij is. Helaas! waarde vriend, de hartstogten gaan niet voorbij, en in weerwil der geslepenheid van de sprekers onzer eeuw zal het het zwaard zijn, dat de groote vraagstukken in het laatste ressort beslist. Niemand zegt gij, wil den oorlog. Maar wie heeft wel ooit den oorlog alleen gewild om eens te vechten? Napoleon zelfs zou daaraan niet gedacht hebben, als iedereen er in toegestemd had te doen, wat hij verlangde. Schik de zaak zóó, dat alle menschen het altijd eens zijn, en ik zal u nazeggen, dat er geen oorlog meer komen zal. Maar ik geloof niet, dat wij thans juist op den weg zijn, om het allen eens te wezen."

— Dezer dagen heeft men met een nieuwen voor den dienst des keizers bestemden trein een proefrid op den spoorweg van Parijs naar Tours gedaan. Deze trein bestaat uit vijf waggons, welke door middel van eene galerij met elkander in verband staan, zoodat men zich uit de eene waggon in de andere begeven kan. Het is een volkomen vertrek, met voorkamer, salon, slaapkamer en een salon voor het gevolg en de bedienden. Op den spoorweg van Orleans heeft men proefnemingen gedaan met een waggon, waarin zich acht bedden bevinden. Een bed zal slechts dubbel zooveel kosten als eene gewone zitplaats.

ENGELAND.

Te Londen is het prospectus verschenen van eene maatschappij tot het voorzien in gebrek aan papier, touwwerk en andere artikelen, die uit vlas en hennep bereid worden, door daartoe de vezelachtige planten van Jamaica en Britsch Guyana te bezigen. Daar deze grondstoffen veel goedkooper zijn, zullen ook de daaruit vervaardigde artikelen goedkooper kunnen geleverd worden. De gouverneurs van Jamaica en Britsch Guyana zijn eere-directeuren dier maatschappij, wier kapitaal zal zijn 100,000 pd. st., verdeeld in aandeelen, elk van 20 pd. st. Behalve de meerdere goedkoopte dezer artikelen verwacht men van deze nieuwe onderneming, dat zij zeer veel zal bijdragen tot de vermeerdering van den voorspoed van West-Indie.

— De *Morning-Advertiser* zegt, dat lord *Palmerston*, die reeds sedert eenige dagen lijdende is, ernstig ziek is geworden. Hetgeen in den beginne bij dien staatsman slechts eene verkoudheid scheen, heeft plotseling de verschijnselen eener longziekte verkregen.

DUITSCHLAND.

Uit Zurich schrijft men, dat de zoon van eene arme weduwe van een handwerker, in een dorp bij Zurich, op de Munchensche akademie door zijn talent de aandacht van koning *Max van Beijeren* tot zich getrokken heeft. De jonge kunstenaar met name *Schreiber*, staat in de gunst van den kunstlievenden vorst. Toen nu de koning, in het begin van April, bij een uitstapje van Lindau te Zurich kwam, bezocht hij de moeder van den jeugdigen kunstenaar op haar dorpje. Men kan zich de verwondering van het schamele vrouwtje voorstellen, toen de edele vorst tot haar kwam met de woorden, dat hij het haren zoon te Munchen beloofd had, aan zijne moeder de groeten over te brengen, als hij te Zurich kwam.

— Te Offenbach heeft eene weinig bemiddelde familie, twee broeders en eene zuster bestaande, het stellige ber[igt] ontvangen, dat een in Amerika onlangs overleden bloed[verwant] haar een vermogen van 7 millioen dollars heeft na[ge]laten.

— Het Oostenrijksche kabinet laat geen middel onbepr[oefd] om de gunst van den keizer der Franschen te winnen: [dit] blijkt thans weder bij de overbrenging van het stoffe[lijk] overschot van den hertog van Reichstadt (*Napoleon II*) [naar] Frankrijk, waartoe besloten is. Men zegt, dat keizer [Na]*poleon III* voornemens is dat stoffelijk overschot te la[ten] bijzetten in de grafkelders der kerk van Saint-Denis, oude begraafplaats der koningen van Frankrijk.

ITALIE.

Men leest in een brief uit Napels van 8 dezer aan den *[Ti]mes*: „Maandag jl. is de koning met zijn geheele gezi[n] een talrijken hofstoet het bloed van den *H. Januarius* [gaan] aanbidden. De geloovigen zeggen dat het wonder di[t jaar] niet volkomen heeft plaats gehad; dat niet de geheele [massa] van het bloed, hetwelk als een overblijfsel van den [heilige] sedert eeuwen wordt bewaard, vloeibaar is geworden [. Dit] wordt als een wisse voorbode van groote rampen voo[r Na]pels aangemerkt."

— Een brief uit Rome beweert, dat de gezondheid [van] den Paus veel te wenschen overlaat; de verschijnselen [der] waterzucht moeten al meer en meer zigtbaar worden.

— De verstandhouding tusschen Engeland, Frankrijk [en] Oostenrijk, blijkbaar uit het verdrag van 15 April, en [die] ligt nog versterkt door een geheim verdrag, doet groote [ver]de waarschijnlijkheid van eenigzins belangrijke verande[rin]gen in Italie verdwijnen, en, zoo er al mogten plaats [grij]pen, zullen zij zich zeker bepalen tot eenige geringe in[grijpende] minne tot stand te brengen wijziging en te Rome, tot [het] de pogingen tot secularisatie in sommige deelen van [het] bestuur, en, zoo er iets bij den Koning van Napels bep[aald] wordt, bepaalt zich dat waarschijnlijk tot eene diplomat[ieke] nota of zelfs tot mondelinge vertoogen. De Italianen die van Italie's eenheid droomen, moeten zich nog eenige tijd en welligt nog lang, met hunne droombeelden [ver]noegen. Vooral Sardinie zal dit niet zeer aangenaam [zijn] den en niet zeer tevreden zijn, dat het na een „geheel langeloozen strijd", en na zijne in het oog springende [offers] op het congres, zich blootelijks de gedane opofferingen goed en bloed moet getroosten, en nog daarenboven [dat] de mogendheden waarop het ter verwezenlijking [zijner] plannen gerekend had, zich hoe langer hoe meer aan [hun] natuurlijken vijand aansluiten. Heeft Sardinie dus toen „zonder om te zien," dus zonder beraad, gelijk Keizer [Na]*poleon*, — velen zouden zeggen op voor dat land niet vleijende wijze zeide — toen het, zonder om te zien, [deel] nam aan een oorlog ter handhaving van het Europ[eesch] evenwigt, en waarbij geene materieele belangen beoogd [wer]den, heeft het toen, wij beweren zulks echter niet, [een] bedoelingen gehad, dan heeft het zeker buiten den [waard] gerekend, en zal het zijne plotselinge belangeloosheid [en] zijne opofferingen gewis niet weinig betreuren.

— Volgens berigten uit Rome, zou het pauselijk bes[tuur] op maatregelen bedacht zijn, om meerdere inlandsche [troe]pen in dienst te nemen, ten einde zich van de Fran[sche] en Oostenrijksche bezettingen te kunnen ontlasten. [Om] geestelijke heeren uit het bestuur te ontslaan en het [be]alleen aan wereldsche leeken toe te vertrouwen, zoo [als de] Mogendheden wenschen, daartoe is men minder genegen.

RUSLAND.

Onder Keizer *Nicolaas* moesten de kinderen uit een gemengd huwelijk gesproten, in de Grieksche kerk opge[voed] worden. Keizer *Alexander II* schijnt zich daar minder te zullen houden, daar hij nu heeft toegestaan, dat [een] Luthersche geestelijk in Koerland, die met eene Russi[sche] vrouw gehuwd is, zijne kinderen in de Luthersche leer [doe] opvoeden.

— De handel en scheepvaart hebben met den vrede [wer]welvaart en levendigheid bekomen. In de Oostzee zijn buitenlandsche koopvaarders aangenomen, even als te O[dessa] om granen te halen, die aldaar opgestapeld liggen. [Er] zijn reeds 125,000 Tschetwerts ter verzending gere[ed.] Tschetwert is gelijk aan 2,099 ned. vat, dus meer d[an] half milioen *scheffels* of schepels, zegt de berigtgever, [de] helft daarvan is Poolsche weit.

— De Sultan heeft, bij de openbaarmaking van het [vre]desverdrag van 30 Maart, een manifest doen afkon[digen] waarin hij zijn genoegen betuigt aan zijn leger en aan zijne onderdanen voor de getrouwheid en verkleef[dheid] waarvan zij gedurende den oorlog zoo vele bewijzen [heb]gegeven, en zijne erkentlijkheid aan zijne bondgenooten [voor] de bewijzen van vriendschap en welwillendheid, die h[ij ont]vangen heeft. De belangrijkste zinsnede in dat manife[st is] dat hij de bevestiging geeft van de invoering der bel[oofde] verbeteringen in zijn rijk, en tevens een beroep doet [op] eensgezindheid der bevolking en den ijver der ambten[aren] om die verbeteringen tot stand te brengen. Dit bero[ep] zijn volk wordt door de ontstane ongeregeldheden ge[re]vaardigd.

Die ongeregeldheden zijn, men weet het, van onder[schei]denen aard. Toch moet men niet aan alle eene geheel alge[meene] strekking geven. Zoo is de misdaad, te Marash gepl[eegd] van bijzonderen aard en was die geenszins tegen alle [Chris]tenen gerigt. De heer *Guarmani*, consul van Engeland, eene kwestie omtrent den aankoop van paarden; een [voor]schot van 4000 piasters vorderde hij van een inlander. Deze ontkende de som te hebben ontvangen. Voor den [regter] geroepen, bragt hij getuigen voor zich in en de regters spr[aken] hem van de teruggave vrij. De heer *Guarmani* ergerde zich [over] deze uitspraak zoo, dat hij op heftige wijze uitviel tegen [den] kadie en de regters. De ecrste beklaagde zich hierover [bij] den gouverneur, maar de regters hadden reeds het [gerucht] dezer gebeurtenis verspreid. De inwoners over het ge[drag] van den konsul verontwaardigd trokken tegen de w[oning] van dezen op, om hem in hechtenis te nemen, of misse[hien] wel met ernstiger plannen. De konsul versterkte [zich in] zijn huis, gaf vuur en doodde twee der aanvallers. [De] gaven hun opzet niet op, en om de in huis zijnde te [dwingen] zaken de woning te verlaten, staken zij die in brand. geheele gezin, het huis niet spoedig genoeg kunnende laten, kwam in de vlammen om; behalve de konsul, [ook] zijne vrouw, twee kinderen en eene dienstbode de sl[acht]offers van deze misdaad. De ministers hebben de stre[ngste] bevelen gegeven tot het straffen der misdadigers. [De] Engelsche gezant officieel berigt heeft bekomen van de[ze] veldaad, vreest men zeer, dat hij ernstige maatregelen [tot] bedwang der toomelooze menigte zal vorderen.

ASSEN, 21 Mei.

Heden ontvangen wij de navolgende Telegrafische berigten.

's Hage, 21 Mei. Lord *Palmerston* heeft in [het Ho]gerhuis verklaard, geene revolutie in Italie te [vreezen.] De geallieerden moeten Turkije binnen zes maanden [ont]ruimen.

Amsterdam. Dingsdag, 20 Mei. Op de beurs [waren] heden was de slotkoers der effecten als volgt: *Nederl.* 2½ pCt. $63^{11}/_{16}$ percent. Dito 4 pCt. 94 per[cent.] *Rusland* bij Hope en comp. 1798 en 1816 5 pCt. 103¼ per[cent.] *Oostenrijk* Metalliek 5 pCt. $79^{5}/_{16}$ percent.

Bij Koninklijk besluit van den 2 Mei 1856, No. 1[...] goedgekeurd, dat ten behoeve van de gemeente *Gass[elte]*

Smilde, op de personele belasting over het dienstjaar 1856/57, zullen worden geheven de opcenten tot een bedrag van *drie, zes, negen, twaalf* of *vijftien*, en wel naar gelang van de huurwaarde der perceelen, zooals die huurwaarde in de tabel bij art. 242 der gemeente-wet is vermeld, en zulks in plaats van *zeven opcenten*, zooals in dit blad in een vorig no. opgegeven.

— Op de jaarmarkt, den 12 dezer te Nietap gehouden, waren aangebragt 298 Friesche schapen, waaronder 209 lammeren, en 811 varkens, waaronder 733 jonge varkens; de hoogste prijs der lammeren was f 1.50, de oude schapen golden van f 4-" tot f 12-"; de hoogste prijs der jonge varkens was f 8.50, de ouden golden van f 15-" tot f 28-". De markt was willig en er is zeer veel verkocht.

— Op de jaarmarkt, den 14 dezer te Roden gehouden, waren aanwezig 401 koeijen en 52 kalveren. De koeijen golden van f 35-" tot f 143-" en de kalveren van f 16-" tot ..-". De handel was lusteloos en daardoor is veel onverkocht gebleven.

— Eergisteren is alhier uitbesteding gehouden van de levering van het benoodigde rundvleesch voor het garnizoen dezer stede gedurende zes maanden; aannemer is geworden *J. Hiegentlich*, slager alhier, voor f "-45 het Ned. pd.

— Uit Meppel schrijft men van den 15 Mei: Niet alleen de gemeenteraad dezer stad, maar ook een groot aantal ingezetenen, heeft een adres aan Z. M. den koning ingezonden, het verzoek inhoudende van vernietiging van de voor eenige dagen door Ged. Staten van Drenthe genomen resolutie bevattende weigering van de door den gemeenteraad gedane aanvrage tot het voeren van een proces tegen de Drentsche Kanaalmaatschappij, wegens het niet naleven van het met genoemde maatschappij gesloten kontrakt. *Utr. Ct.*

— Bij besluit van 16 dezer no. 68 heeft Z. M. goedgevonden tot burgemeester van de gemeente Eelde te benoemen *W. van Riesen*.

— Tot Ingenieur van den waterstaat van de 1e klasse is benoemd de heer *P. J. de Quartel*, thans ingenieur van de 2e klasse.

Oude Pekela, 16 Mei. Heden middag te 2 uren, barstte te dezer plaats een hevig onweder los, vergezeld van zware hagel, welke in groote hoeveelheid nederviel, en, hoewel de glasruiten ongedeerd bleven, echter nog al schade aan boomen, heesters en groenten veroorzaakte.

Meppel, 19 Mei. Op verzoek van den heer *Hummel* heeft de raad dezer gemeente authorisatie verleend tot het opheffen van de burger-bewaarschool alhier, die gedurende zes jaren, eerst onder de leiding van Mejufvr. *Zaaijer* en daarna onder die van Mejufvr. *van Cleef*, heeft bestaan. Jammer is het, dat deze hoogstnuttige inrigting is te niet gegaan. Wij hopen, dat spoedig eene andere inrigting van dergelijken aard, in 't belang van Meppels jeugd, weder zal tot stand komen.

Vledder, 19 Mei. Gisteren hielden de leden der afd. Meppel van het Zendelinggenootschap alhier eene vergadering. Ten 6 ure werd er voor die zaak eene openbare opwekkingsrede gehouden door den WEw. heer *Damsté*, predikant te Koekange; Z.W.Ew. maakte deze gemeente bekend met het doel en de strekking des genootschaps; vervolgens sprak Z.W.Ew. over den uitgebreiden arbeid, het ontstaan, de uitbreiding en den tegenwoordigen werkkring dier genootschappen; over de wijze waarop zij haren arbeid verrigten en de middelen die zij daartoe aanwenden. Z.W.Ew. wekte de toehoorders dringend op tot krachtdadige medewerking ter bevordering van dit zoo heilig als Godgevallig doel, en spoorde ze aan tot ruime bijdragen, enz. Eindelijk betoogde Z.W.Ew. nog, dat onwetendheid, geldzucht en onverschilligheid drie hinderpalen waren, welke de zendelingszaak nog zeer veel in den weg stonden.

Het tekstwoord was gekozen uit Matth. 6: 10a: *Uw koningrijk kome.* Deze rede werd begonnen, afgewisseld en besloten door toepasselijk gezang, door de gemeente aangeheven. Alhoewel het weder zeer ongunstig was, was de opkomst nog al talrijk, en getuigde van hooge belangstelling in deze heilige zaak. Dat dan deze rede ook hier niet te vergeefs zij uitgesproken, maar dat men ook hier moge medewerken aan de uitbreiding van het Godsrijk op aarde!

Borger, 18 Mei. Gisteren waren op eene bruiloft alhier drie personen tegenwoordig, die te zamen den ouderdom van *tweehonderd en veertig* jaren telden, nl. *H. Sanders* 90, *J. A. de Groot* 80 en *H. Evers* 70 jaren oud; de 90jarige grijsaard was niet de minst vrolijke en opgeruimde. Dagelijks ziet men hem nog boschwaarts gaan, om bezemrijs enz. te snijden; twee zijner broeders zijn voor weinige jaren ook in zeer hoogen ouderdom overleden.

Gieten, 17 Mei. Heden heeft onze geliefde leeraar ds. *J. B. F. Heerspink* aan de gemeente bekend gemaakt, dat hij vrijheid had gevonden, om voor het op hem te Diever uitgebragte beroep te bedanken. Met groote vreugde heeft de gemeente deze mededeeling vernomen.

Staphorst, 19 Mei. Deze gemeente werd in de jongstverloopene jaren, hetzij door landverhuizing, hetzij door buitengewone sterfte, zoo ontvolkt, dat verscheidene woningen ledig staan. Het cijfer der bevolking, 4600, zal zich moeijelijk kunnen staande houden. — In de omstreken van Meppel brengt men een nieuw model van zijlen of pompen in werking. Het zijn aarden potten, in de gedaante van groote bierkruiken, zoo ingerigt, dat zij gemakkelijk ineen sluiten. In een oogenblik zijn zulke zijlen gelegd. Wanneer zij op genoegzame diepte worden bevestigd, is het te vertrouwen, dat zij ook zeer duurzaam zijn. Wij zagen er een leggen, die *f* 2.50 kostte. Bij algemeene navolging is het te verwachten, dat zij veel goedkooper zullen worden.

REGTSZAKEN.

Kantongeregt te Assen.

15 Mei. J. F., landbouwer, en A. P., boerenknecht, beide wonende te Borger, ter zake van het jagen gezamenlijk met schietgeweer in het jagtveld in de gemeente Borger, hetwelk de een aan den ander overreikte, om daarmede patrijzen te schieten, zonder aan de jagtopzieners-relatanten op hunne vordering de vereischte jagtacten te vertoonen, *veroordeeld* ieder in eene boete van *f* 10-", met verbeurdverklaring van het gebezigde schietgeweer en met bepaling, dat de boete niet in tijds betaald zijnde, door eene gevangenisstraf van 7 dagen zal worden vervangen. — G. L., arbeider te Assen, ter zake van het zetten van wildstrikken, veroordeeld in eene boete van *f* 20-", met verbeurdverklaring van de wildstrikken, met bepaling, dat de boete, niet in tijds betaald, door gevangenisstraf van 14 dagen zal worden vervangen.

INGEZONDEN STUKKEN.

ANTWOORD,
aan den verdediger van den Onderwijzer en van den Onderwijzersstand;

in de Prov. Drentsche en Asser Courant *van den* 3den *Mei*

UEd. wordt in de eerste plaats vriendelijk bedankt voor de vermaningen, bestieringen en teregtwijzingen; wij hopen van dezelve een goed gebruik te maken. — In gemoede wordt u betuigd, dat wij het niet zoo euvel meenen met den onderwijzer en hopen daarvan bij tijd en gelegenheid te doen blijken. — Wij stemmen ook zeer gereedelijk toe, dat van de bijgebragte beklagingen waarlijk niet veel valt af te dingen. Ook wij erkennen, dat te huis de opvoeding der kinderen in vele opzigten en in vele huisgezinnen, zeer veel te wenschen overlaat: dit is beklagelijk genoeg! Wij kunnen — met het oog op beiden, huis-opvoeding en school-opvoeding, — den ijverigen verdediger met des te meer grond verklaren, dat (onzes inziens) er zoo veel te meer redenen openbaar worden, dat de leus: *"Bijbel, positief Christendom, Christelijk beginsel, kinderen opvoeden in de vrees des Heeren, enz."* volstrekt niet maar woorden zijn, die zonder verdere beteekenis "velen op de lippen zijn bestorven," in tegendeel, in aanmerking genomen de gegrondheid der klagten enz. van den geachten verdediger, schijnt het ons toe, dat genoemde leus in gunstig licht treedt, en de handhaving van dezelve, èn door de ouders, èn door de bedienaars van de godsdienst — *geregeld* — èn door de zoo nuttige onderwijzers der jeugd, een voordeelig saldo zal opleveren en oplevert. Zal het van den onderwijzer *alleen* verwacht worden, dan is — wij gelooven het gereedelijk — de berekening fout; eveneens, wanneer het alleen voor rekening òf der ouders, òf van den godsdienst-onderwijzer komt. — Met geheel ons hart gunnen wij het den onderwijzer, dat er spoedig een einde kome aan de karigheid van bezoldiging en aan de gevolgen, die er mede gepaard gaan, of er uit voortvloeijen in vele plaatsen.

Het is door den geachten verdediger intusschen misbegrepen, dat wij van eene nieuwe wet op het onderwijs *alles* verwachten; hij zie daarop onze verklaring maar eens beter in. — Zijn wij door onberaden drift (en wat mensch is daar gansch vrij van?) te personeel geweest; vergeving dan van hem, die zich ergerde — het is onze gewoonte niet. — Erkentelijk, zooals UEd. bij ons ontvangen zijt, verzoeken wij zulks wederkeerig aangaande deze onze beantwoording; hopende, dat wij door verstandelijke en gemoedelijke wisseling van gedachten, geen kwaads, maar *wezenlijk goeds* mogen stichten. N.

Gieten, 18 Mei. Het berigt, dat een kind van bijna vijf jaren, van G. E., landbouwer te Gieterveen, is overleden aan de gevolgen van overmatig gebruik van sterken drank, die het door den vader was toegediend, is *niet geheel en al waar*, zoo als in dat berigt wordt opgegeven.

De zaak is onderzocht, en heeft de geneesheer niet durven verklaren, dat het kind aan de gevolgen van 't gebruik van sterken drank was overleden; terwijl het kind wel sterken drank heeft gebruikt, maar dezelve is, buiten medeweten van den vader, door anderen aan hetzelve toegediend. Hoewel het te wenschen is, dat nimmer aan kinderen eenige spiritualia worden gegeven, is het even wenschelijk, dat men, bij het geven van berigten daarvan, steeds aan de waarheid getrouw blijve, en de onvoorzigtigheid niet worde vergroot van ouders, die in 't verlies van hun kind reeds diep getroffen worden. *Kniphorst.*

Men heeft gezegd, dat de heer Mr. *A. Homan*, tot Lid der Staten benoemd wordende, zich die keuze niet zoude laten welgevallen. Wij kunnen ten stelligsten verzekeren, dat dit *onwaar* is, en dat de heer *Homan* wel genegen is, om op nieuw als Lid der Staten van Drenthe zitting te nemen. *Eenige kiezers.*

CORRESPONDENTIE.

Het stuk: Een ieder leze, *is van te weinig algemeen belang om te kunnen worden opgenomen.*

ADVERTENTIEN.

BEKENDMAKING.

De Arrondissements-Regtbank te Assen heeft, bij de zamenstelling van hare Kamer van vacantie over 1856, bepaald, dat zij hare gewone teregtzittingen zal houden op Dingsdag den 1, Vrijdag den 11, Zaturdag den 12, Maandag den 14, Dingsdag den 15, Vrijdag den 25, Zaturdag den 26, Maandag den 28, Dingsdag den 29 Julij, Vrijdag den 8, Zaturdag den 9, Maandag den 11, Dingsdag den 12, Vrijdag den 22, Zaturdag den 23, Maandag den 25 en Dingsdag den 26 Augustus 1856; — dat gemelde teregtzittingen zullen aanvang nemen telkens ten 10 ure des voordemiddags, en dat die, welke op Zaturdag en Maandag invallen, zullen bestemd zijn tot de afdoening van spoedvereischende burgerlijke zaken, die van Koophandel daaronder begrepen, terwijl op de overige teregtzittingen de Strafzaken zullen behandeld worden.

Mij bekend,
H. C. CARSTEN, Griffier.

De Boekhandelaar A. BADE, te Amsterdam, Haarlemmerdijk U. U. 196, geeft uit:

VOLKSBESCHAVING, VOLKSHEIL.

Twaalf Nos. **per jaar** makende twee Boekdeelen, met Platen, en gelithogr. Titel slechts **f 2.50.**

Dit *Volkstijdschrift* van *degelijken* inhoud, onder medewerking van een aantal Auteurs in het Prospectus vermeld, het *goedkoopste* in het Vaderland: **nog geen vijf cent per week** vangt zijn derde Jaargang aan. Het eerste No. bevat: **DE VERHUISDAG. DE THERMOMETER. HET DRIE KONINGEN of EPIPHANIE-FEEST. TWEE KONINGINNEN (met eene keurige Plaat.) DE MENSCH IS ONSTERFELIJK (Dichtstuk.)**

Het Prospectus op franco aanvrage verkrijgbaar: zoomede het 1e No. ter bezigtiging.

Men teekent in bij den Uitgever en bij alle Boekhandelaren door het Rijk.

VERBETERING VAN QUALITEIT.

DEPOT VAN THEE

uit het Magazijn van
OTTO ROELOFS & ZOONEN
TE AMSTERDAM,
BIJ DEN BOEKHANDELAAR
J. O. VAN HOUTEN
TE ASSEN.

De diverse soorten zijn verpakt in pakjes van 2½ en 5 ons, ieder pakje is voorzien van het nommer en de prijs, terwijl de qualiteit **dezelfde** is en tegen **denzelfden prijs** verkocht wordt als in het **Magazijn** te Amsterdam.

PRIJSCOURANTEN zijn op franco aanvrage gratis te bekomen.

Meppel en Assen, 20 Mei 1856.

De ondergeteekenden geven bij **dezen** kennis, dat zij aan den wensch van velen hunner begunstigers in deze environs hebben gehoor gegeven, om ook te Assen eene **affaire van diezelfde artikelen** als te Meppel op te rigten. Zij hebben die affaire alhier **geopend** in het huis vroeger bewoond door den Heer THIERENS, (Kruisstraat). Zij beloven steeds hen, welke hun reeds het vertrouwen geschonken hebben, dit waardig te blijven en door eene civiele en prompte bediening dit van hunne nieuwe begunstigers waardig te worden. Zij zullen steeds ruim voorzien zijn, van al hetgeen tot het vak van **KRAMERIJEN, GAREN en BAND** behoort. Bestellingen worden te Meppel en Assen aangenomen.

Gebr. ALI COHEN.

TWEE of DRIE
STEENHOUWERSKNECHTEN

kunnen dadelijk WERK bekomen bij JOH. STUVEL, Mr. Steenhouwer te Assen.

Er wordt ten spoedigste gevraagd:
EEN BAKKERSKNECHT,
om dadelijk in dienst te treden bij A. BOXEM, Mr. bakker te Smilde.

ER WORDEN GEVRAAGD,
om **dadelijk** in dienst te treden:

TWEE SMIDSKNECHTEN,
de een zijn werk **goed** verstaande. Men adressere zich met franco brieven, doch liefst in persoon, bij A. BRAAKMAN, aan den Rolderweg te Assen.

GROOTE BOELDAG
op de Kromme Wijk te *SMILDE*,
ten sterfhuize van MARGIEN REINDERS DE JONG, van

twee PAARDEN, 20 stuks HOORNVEE, zes Vriesche SCHAPEN, WAGENS, PLOEG, EIDE, KOORNWAAIJER, KARN en verder BOER- en MELKGEREEDSCHAP, KABINET, KAST, KLOK, BEDDEN met TOEBEHOOREN, PORCELEIN, KOPER, TIN en AARDEWERK en alle HUISRAAD.

Dewelke zal gehouden worden op DINGSDAG den 27 Mei 1856, des voormiddags te negen ure, en zoo noodig den volgenden dag.

Notaris H. H. VAN LIER.

De Erven WUBBEGIEN GEERTS MOS en Consorten te Smilde zijn voornemens, na bekomene regterlijke authorisatie, ten overstaan van den Notaris H. H. VAN LIER te Assen, PUBLIEK TE VERKOOPEN:

1o. Eene **KEUTERIJ** te Smilde, genaamd *BATRINGE*, met bijgelegen **BOUW- en GROENLAND en VELDGROND**, om te aanvaarden 1o. Mei 1857.

DE VERTELLER ENZ.

PROCES VAN PALMER
voor het centrale criminele Hof te Londen.

De acte van beschuldiging luidt, dat William Palmer, oud 31 jaren, chirurgijn, gearresteerd is als verdacht van met voorbedachten rade den dood te hebben veroorzaakt van William Parsons Cook te Rugeley.

De beschuldigde ontkende in de eerste zitting schuldig te zijn aan het hem ten laste gelegde feit, waarna de procureur-generaal de gezworenen herinnerde aan het gewigt hunner functiën. Hij zette uiteen, dat reeds sedert 1853 en 54 de beschuldigde in geldelijke ongelegenheden verkeerde en tot elken prijs geld noodig had. Toen maakte hij kennis met zijn slagtoffer Cook, wien hij overtuigd is, dat de door Palmer toegediende pillen hebben doen omkomen.

Verschillende getuigen werden gehoord. Elisabeth Mills, dienstbode in de *Talbot Arms* te Rugeley, waar Cook zijn intrek had genomen tijdens de misdaad werd bedreven, heeft onder anderen verklaard, dat het sterven van Cook werd vooraf gegaan door herhaalde brakingen, ten gevolge der medicamenten en vooral van de koffij, hem door Palmer toegediend. Andere getuigen verklaarden, dat Cook gezegd had, dat de pillen, die Palmer hem had laten innemen, pijn veroorzaakten. Elisabeth Mills zeide buitendien, dat, toen zij de kamer van den overledene binnentrad, Palmer de zakken van zijn vroegeren vriend doorsnuffelde als iemand, die naar een horologie zoekt. Eene andere dienstbode uit genoemd hôtel zeide, Palmer en Cook beiden te kennen. Laatstgenoemde was wèl, toen hij zijn intrek in het hôtel nam. Later werd hij ziek en liet hij Palmer roepen. Den dag nadat Cook gestorven was, liet Palmer om de sleutel van diens kamer vragen, daar hij eenige papieren moest zoeken.

Een ander getuige, de heer William Henry Jones, zeide Cook zeer goed gekend te hebben, deze was een man van 28 jaren, zonder beroep en steeds tegenwoordig bij de wedrennen, waar hij alsdan weddingschappen aanging. In de laatste ziekte van Cook bij deze ontboden, wijdde de getuige, even als de heer Palmer, hem zijn zorgen. Volgens den getuige was de dood van Cook veroorzaakt door krampachtige zamentrekkingen of stuipen, die eene beroerte hadden voortgebragt. Verder verklaarde hij, dat na den dood al de spieren de teekenen vertoonden van eene desorganisatie. De beste vriend zijnde van Cook, heeft deze getuige het horologie en de beurs van den overledene, vijf sovereigns en vijf shillings bevattende, in bezit genomen. Palmer heeft terstond na den dood van Cook verklaard, dat dit zeer ongelukkig voor hem was, daar hij voor Cook voor 3 à 4000 pd. st. was borg gebleven, en dat, zoo diens vrienden hem niet hielpen, zijne paarden in beslag zouden genomen worden. Het zakboekje, waarin Cook zijne weddingschappen had aangeteekend, heeft men niet kunnen terugvinden, en Palmer heeft herhaaldelijk gezegd, dat het niemand zoude kunnen dienen.

Een bediende van den heer Salt, chirurgijn te Rugeley, was de volgende getuige. Deze verklaarde, voor Palmer te hebben afgewogen drie grein strychnine; dit was een wit poeder, hetgeen hij hem, in een papier gevouwen, heeft ter hand gesteld. Terwijl men bezig was met de lijkschouwing van Cook, heeft Palmer tot den getuige gezegd: "men zal zien, dat die man (Cook) door eene keelziekte was aangetast." Men heeft hem vroeger veel kwik doen innemen. Palmer woonde op geringen afstand van de *Talbots Arms*. De getuige voegde er bij, dat, zoo hij niet eerder gesproken heeft van de greinen strychnine, dit kwam, omdat hij wist, dat een jong mensch van Wolverhampton beducht was voor een proces wegens meineed, daar deze gezegd had, dat hij een Pruissisch zuur aan Palmer verkocht had, zonder het te kunnen bewijzen, daar die verkoop niet was opgeteekend. Door deze omstandigheid was de getuige tot nadenken gekomen.

Deze zitting werd daarop verdaagd.

In de zitting van 16 dezer zag de beschuldigde er bleek uit, zijne lippen trokken zich zamen, en de wijze waarop hij niet ophield zijne vingers op deze te drukken, toonde aan dat hij ten prooi was van eene inwendige beroering, welke hij te vergeefs trachtte te onderdrukken.

De verhooren der getuigen werden hervat en vingen aan met dat van Ch. James Robert, bediende bij den heer Hawkins, droogist te Rugeley. Deze zeide aan Palmer ter hand gesteld te hebben eenige greinen strychnine, alsmede eene hoeveelheid van eene oplossing van opium.

Vervolgens werd William Burnley Stephen, de schoonvader van Cook ondervraagd, die verklaarde, aanhoudend zorg gedragen te hebben voor dezen en dat hij met bevreemding had opgemerkt, dat men in het hotel *Talbot Arms* het zak-

2o. Een perceel **HOOILAND**, genaamd het *VORRELVEEN*. gelegen onder Eemster, gemeente Dwingelo.

3o. Verschillende perceelen **VELDGROND**, gelegen te Smilde, en onderscheidene PACHTEN, rustende op aldaar gelegene gronden.

Deze VERKOOP zal gehouden worden te Smilde, ten huize van de Weduwe L. FLEDDERUS, op VRIJDAG, 30 Mei 1856, des voormiddags te 12 uur te beginnen.

Notaris: H. H. VAN LIER.

De Erven FEMMECHIEN JANS KLOK, weduwe J. H. VINK, te Smilde, zijn voornemens, na bekomene regterlijke authorisatie, ten overstaan van den Notaris H. H. VAN LIER te Assen, PUBLIEK TE VERKOOPEN:

Eene halve **BOERENPLAATS**, genaamd *DE WOLVENBERG*, gelegen te Hoogersmilde, thans bewoond door STEFFEN KLOK, met bijgelegen **GROEN- en BOUWLAND en HEIDEVELD**; om te aanvaarden 1o. Mei 1857.

Deze VERKOOP zal gehouden worden te Smilde, ten huize van de Weduwe L. FLEDDERUS, op VRIJDAG, 30 Mei 1856, des voormiddags te 12 uur te beginnen.

Notaris: H. H. VAN LIER.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente Smilde maken door deze bekend, dat zij voornemens zijn op WOENSDAG den 28 Mei aanstaande **UIT TE BESTEDEN**, in het GEMEENTEHUIS aldaar:

De VERTIMMERING en VERGROOTING der SCHOOL te Boven-Smilde;

waarvan TEEKENING en BESTEK ter inzage liggen in voornoemd GEMEENTEHUIS bij AALTJE LUXWOLDA.

Smilde den 15 Mei 1856.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. VITRINGA DE WAL.
Van hunnentwege,
H. BAKKER.

HERBESTEDING

VAN EENE

KERK EN PASTORIJ

te Horsten.

Mr. G. R. VOORMEULEN VAN BOEKEREN, Notaris te Stads-kanaal, zal, ten verzoeke van de COMMISSIE voor de te bouwen Kerk en Pastorij te Horsten, onder nadere approbatie van het Collegie van Toezigt, op **Zaturdag den 31 Mei 1856,** des morgens te 11 uur, ten huize van den Kastelein D. A. WELP Jr., aan het Stads-Mussel-Kanaal, publiek bij Inschrijving en Afslag **herbesteden:**

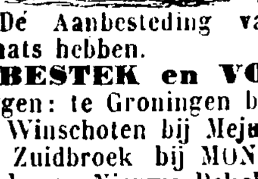

HET BOUWEN VAN EENE

KERK EN PASTORIJ

op de Horsten, aan het Stads-Mussel-Kanaal, gem. Onstwedde, op nader aan te wijzen terrein.

De Aanbesteding van Kerk en Pastorij zal **in ééns** plaats hebben.

BESTEK en VOORWAARDEN zullen ter lezing liggen: te Groningen bij UITHOF, EEKHOFF en HEIKENS, te Winschoten bij Mejufvrouw WISSEMANN en N. HEMMES, te Zuidbroek bij MONKHORST, te Veendam, Wildervank, Oude- en Nieuwe Pekela in de GEMEENTEHUIZEN, te Delfzijl bij HAZENHOEK, te Appingedam bij EVERS, te Uithuizen in het GEMEENTEHUIS, te Onderdendam bij J. KNOOP PATHUIS, te Noordhorn bij VAN DIJK, te Assen bij SOMER, te Koevorden bij VAN TAREL, te Leeuwarden bij WITTEVEEN, te Zwolle bij SCHEUER, te Stads-Kanaal bij J. H. KOCK, J. J. HUIZINGA en W. J. BUNING, alsmede ten huize van Aanbesteding. — De **TEEKENING** zal ter inzage liggen ten Huize van Aanbesteding, alsmede bij den President der Commissie, den Heer J. C. VAN DER LOEFF, te Stads-Kanaal, bij wien teven nadere inlichtingen te bekomen zijn.

PROGRAMMA VAN PRIJSVRAGEN

uitgeschreven door de Afdeeling Zwolle, der Vereeniging tot Bevordering van Fabrijk- en Handwerk-Nijverheid in Nederland.

No. 1. Een tafeltje op éene kolom — het blad ingerigt tot schaak- en dambord . . prijs *f* 10.00

No. 2. Een sierlijk gewerkt Bloementafeltje van gevlochten ijzerdraad, waarop geplaatst eene vogelkooi van dito werk . . . . // 10.00

No. 3. Eene plank half met zink-, half met loodwit geverwd, waarop in schrijfletters het gewone alphabeth is geschreven, en een zelfde alphabet in kapitale of trekletters; de schrijfletters hoog 3 nederl duimen, de kapitale letters naar evenredigheid . . . . // 5.00

No. 4. Een ijzeren Espagnolet dienende tot sluiting van een gewoon draairaam, de staaf lang 2 60 El, de beweging of sluiting ter keuze van den vervaardiger . . . . // 10.00

No. 5. 2 Consoles, gebeiteld uit wit marmer, in den vorm van Corinthische modellons, volgens Vignola — de Consoles lang 0.25, breed naar eisch // 10.00

No. 6. Het model van een tonmolen lang 1 El, met deszelfs bijbehooren, de buitenomtrek 0.70 El, de spil zwaar 5 dm. . . . . // 15 00

No. 7. Een sierlijk gewerkt tafeltje op éene kolom geheel Chineesch verlakt — de materialen, waarvan men het voorwerp wenscht te vervaardigen, geheel ter keuze van den vervaardiger . // 20.00

No. 8. Het Zwolsche Wapen gesneden van eikenhout met al deszelfs attributen, het geheel hoog 0.50 El, lang 1.10 El, gewerkt in een bolle boog van 2 Ellen straal . . . . // 10.00

NB. Deze laatste prijs is uitgeschreven door en ten koste van de commissie, belast met de regeling der prijsvragen.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. De leerlingen welke deze prijsvragen wenschen te beantwoorden moeten den leeftijd van drie en twintig jaren nog niet bereikt hebben. Hiervan zijn evenwel uitgezonderd de vragen voorkomende onder No. 7 en 8 waarbij geen ouderdom in aanmerking zal worden genomen.

Art. 2. De voorwerpen moeten vrachtvrij voor 1o. Julij 1857 ingezonden zijn bij den Secretaris der bovengenoemde Afdeeling, den heer *J. S. van Deventer* te Zwolle.

Art. 3. De in te zenden stukken moeten geteekend zijn met een' spreuk of een merk, en voorzien van een verzegeld briefje, waarop van buiten dezelfde spreuk en het merk, en van binnen de naam, kwaliteit en woonplaats van den vervaardiger, terwijl bij de beantwoording der prijsvragen van No. 1 tot 6 nog bovendien ingesloten zal moeten zijn, een certificaat van den meester, bij wien de leerling werkzaam is, houdende dat het stuk uitsluitend door dien leerling vervaardigd is.

Art. 4. Buiten de geldelijke belooning ontvangt ieder der bekroonden nog een vereerend getuigschrift van het Bestuur der Afdeeling, hetwelk bovendien nog getuigschriften kan uitreiken aan hen, wier voorwerpen die der bekroonde het naast bij komen.

Art. 5. De voorwerpen zullen op nader te bepalen tijd en plaats worden tentoongesteld, terwijl de bekrooning zal plaats hebben in eene Afdeelings vergadering in de maand Augustus 1857, waarbij tevens de inzenders en leerlingen der Industrie-School zullen worden toegelaten.

Art. 6. De ingekomene voorwerpen blijven eigendom der inzenders, die echter de vrijheid hebben, den prijs te bepalen, voor welken zij dezelve willen afstaan.

ZWOLLE, Maart 1856.

Namens de Commissie,
S. A. JACOBS, President,
B. REINDERS, Secretaris.

Aan eene vriendelijke mededeeling zijn wij het volgende opmerkelijke feit verschuldigd.

Mevrouw E. DE VRIES, op het Zieken, te 's Hage, die ruim een jaar lang verschrikkelijk aan maagkramp en keelpijn souffreerde, is door de Revalenta Arabica daarvan genezen. Zij was in den laatsten tijd zoo verzwakt, dat de doctor den moed reeds had opgegeven en meende, dat het tot tering zou overslaan. Hij was derhalve verwonderd eene verandering te ontwaren en haar plotseling in beterschap te zien toenemen, hetgeen hij aan zijne middelen toeschreef en waarmede hij zich bij de later volkomene herstelling in haar bijzijn geluk wenschte; de dame was echter te eerlijk hem in dien waan te laten, zij wilde den goeden doctor niet om den tuin leiden, vertelde hem, dat drie bussen Revalenta de genezing bewerkt hadden, en gaf, om hem te overtuigen, al zijne recepten der laatste maanden terug.

Onze berigtgever, een algemeen geacht ingezeten der residentie, die beter dan ieder ander de bijzonderheden beoordeelen kan, verzekert ons, dat wij, door aan dit berigt publiciteit te geven, niet bevreesd behoeven te zijn aan de eischen der delicatesse te kort te doen en is ons borg gebleven, dat Mevrouw DE VRIES het gaarne zien zal

VERKOOPHUIS.

Langdurige, aanhoudende ziekten verergeren meestal, of ontaarden in nog ergere kwalen door voortdurend gebruik van medicijnen. **DU BARRY'S REVALENTA**, een ligt en aangenaam voedsel, heeft op weinige uitzonderingen na, allen genezen, die in zulke chronische kwalen hunne toevlugt tot haar genomen hebben. Het is een zacht en inwikkelend middel, dat zeer gunstig op de ingewanden werkt en de sappen zuivert, daardoor grooten invloed op het geheele organismus oefent en alle kwalen in hunnen oorsprong aantast en geneest. Maag-, lever-, nier-, gal- en borstziekten, kramp, asthma, hoest, beginnende tering, spanning, loomheid, nachtelijk zweeten, misselijkheid, zwaarmoedigheid, diarrhaea, verstopping, hoofdpijn, jicht, zwakte, alles verdwijnt voor hare zacht werkende, genezende eigenschappen; de eetlust komt terug, alle functiën werken weder geregeld, het bloed vloeit ongehinderd en de tanige bleeke huid der ongesteldheid wijkt voor den terugkeerenden blos der gezondheid.

Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Assen, H. P. A. VAN GORCUM.
Gordijk, S. G. ZWART.
Meppel, A. JEULEN.
Steenwijk, K. TIMMERMANS.

en in de bekende Dépôts in de andere steden.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 11—18 Mei. Ondertr. Gerrit Kleine met A... van Eck. — Geh. J. C. de Haan met J. Hulsbergen; G. ... Jonge met R. Luineberg; A. Kuik met M. Okken; H. J. B... met A. Lubberink. — A. de Wolde geb. Winkel, van d.; ... Groote geb. Schonewille, van d.; M. Smit geb. Mande, van ... F. Eleveld geb. Hartman, van z.; H. Smeman geb. Hartsui... van z.; H. Jonker, wed. H. Kiefhorst, van z.; M. Brugge... geb. Strijker, van d. — Overl. J. de Jong, 7 j., vl., M. Sto... ruim 2 j., vl.; V. Geerts, laatstelijk echtgenoote van J. Slag... ruim 76 j.; B. Vos, 13 j., ml.; A. de Jonge, echtgenoot ... A. Schiphorst, 63 j.; W. Bemert, 10 j.; J. Schonewille, 6 j. 6 m., vl.

Meppel, 9—16 Mei. Ondertr. G. Engels met H. Iken; ... Doosjes met B. van Heerde; H. ter Harmsel met J. Burdewi... Bev. G. Mastebroek geb. Nijkamp, van d. — Overl. E. ... Lewe van Middelstum, 73 j., echtgenoot van M. R. B. J... Hasselt. Voorts is aangegeven een levenloos kind van h... geslacht.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 20 Mei.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	*f* —.—	Boekweit, zand	64	N.pd.	*f*
„ N. Oml.	68	„	„ 11.40	„ „	66	„	„
dito.	70	„	„ 12.15	„ veen	64	„	„
„ „ Old.	70	„	„ 11.75	„ „	66	„	„
„ „ „	72	„	„ —.—	Paardeboonen. .		„ 5.25	à
Rogge, N. Inl.	64	„	„ 8.60	Groene Erwten.		„ 00.00	à
„ „ „	66	„	„ 9.10	Graauwe „		„ 00.00	à
„ „ „	68	„	„ 0.00	Koolzaad . . .		*f* 00.00	à
Haver. N. dikke	40	„	„ 3.40	Gort, grove .		„ 8.25	à
„ „	42	„	„ 3.60	Gort, parel ,		„ 12.50	à
„ Voor	36	„	„ 2.95	Olie, raap per vat		44 50	à
„ „	40	„	„ 3.35	Raapkoeken.			à
„ Zwarte	36	„	„ 2.90	Lijnkoeken		—.—	à
„ „	38	„	„ 3.10	Boter 1/4 ton. . . .		—.—	à
Garst, N. wint.	54	„	„ 5.85	Boter 1/8 „			à
„ „ „	56	„	„ 0.00				
„ „ zomer	56	„	„ 5.70				
„ „ knob.	60	„	„ 6.30				

Tarwe weinig aan en de beste soorten iets hooger ... kocht. Rogge begin markt hooger gehouden, later als ... noteerd slepende afgegaan. Boekweit en Wintergarst 10 ... hooger, Knobbe in een doen. Haver over het geheel ... prijshoudend. Boonen en Gort als voren. Koolzaad niet omgegaan.

ZWOLLE, 16 Mei. Tarwe *f* 14,50 a *f* 13,50. — R... *f* 10,75 a *f* 10,00. — Boekweit *f* 9,60 a *f* 8,30. — Aardapp... *f* 3 35 a *f* 2,75. — Boter per 1/8 ton *f* 22,50 a *f* 22,00; ... *f* 1,05 a *f* 0,95.

OLDEMARKT, 17 Mei. Boter 1/4 v. *f* 46.00 a 00.00.

HEERENVEEN, 10 Mei. Rogge *f* 9.40. Boter p. 1/4 v *f* ...

NOORDWOLDE, 15 Mei. Rogge f 9.50 a f 10.00. — Bot... N. ℔ *f* 0.85 a *f* 0.95.

STEENWIJK, 19 Mei. Rogge *f* 9.80 a *f* 11,00 — Boe... *f* 9,00 a *f* 9,50. — Boter per 1/8 ton *f* 22.50 a *f* —,—.

AMSTERDAM, 19 Mei. TARWE. Roode en witte Inl. ... hooger, andere soorten prijshoudend met vrij redelijken hand... 128 ℔ oude en nieuwe bonte Poolsche *f* 555; 125 ℔ dito *f* 5... *f* 526; 127 ℔ oude witbonte dito *f* 580, 583, 128 ℔ oude ... dito *f* 580; 128, 130 ℔ nieuwe Geldersche *f* 420, 435; 127 ... ℔ Rijn *f* 396, 400; 129 ℔ Ibrail *f* 348; 123 ℔ Norder *f* 350 ... N. ℔ Bovenl. Ris *f* 465; 123, 126 ℔ Vriesche *f* 400, 425; ... ℔ dito *f* 420. — ROGGE met eenigen handel ter consumtie ... voren, 124 ℔ Pruissische f 330; 124 ℔ Amerik. f 314; 122 ... ℔ Pommer f 291, 294; 119, 120 ℔ fijne Zweedsche f 287, ... 119 ℔ Archangel f 300; 115 ℔ nieuwe Inlandsche f 280; ... dito f 300. — GARST in een doen; 114 ℔ Deensche f 231 ... ℔ Chevall. f 225; 100 ℔ Vriesche Zomer f 175; 98 ℔ dito ... ter f 184, 188; 98 ℔ jarige Zomer f 170; 113 ℔ Deensche f ... HAVER zonder handel. — BOEKWEIT iets hooger; ... Amersfoortsche f 290; 123 ℔ Nijkerker f 287, 115, 118 ℔ ... Holsteinsche f 253, 264, 271, 117 ℔ Veen f 256. — ... ZAAD bij voorgaanden marktdag £ 1 hooger; Fransch ... Holsteinsch £ 68; Deensch £ 67; op 9 v. Olie dadelijk ... Oct. en Nov. £ 71. — LIJNZAAD zonder handel. — R... OLIE dadelijk niet williger; op det Najaar iets hooger; ... f 45; Vliegend f 43½, 44; Najaar f 40, ¼, 40. — LIJN... gevraagd en hooger; op 6w. f 34; Vliegend f 32½, ¾; ... f 31½, 32; Oct., Nov. en Dec. f 31½, ¾. — HENNEP... op 6w. f 47¼; Vliegend f 46. — RAAPKOEKEN per ... stuks f 90. — LIJNKOEKEN per 104 stuks f 9 a 1... MOUTWIJN tot f 21 per vat contant zeer stil. — JEN... 100 pct. Amst. proef f 25 a 25½ per vat contant.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 19 Mei 1856.

			GEBLEVEN.				GEBL...
Nederl. W. S.	2½	pct.	63¾	*Polen.* Oblig.	4	pct.	77...
„ „	3	„	75½	*Spanje.* Oblig.	1¼	„	24...
„ „	4	„	94	Obligatien	3	„	44...
Amort. Synd.	3½	„		Binnenl.	3	„	40...
Handelm.	4½	„		Amortisable			
O.I. Leening	4	„	93⅝	Bewijz. Coup			5½
Aand. Holl. Spoorw.				*Oostenrijk*,			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	99¾	Oblig. Goll	5	„	
Haarl. Meer	5	„		„ „	4	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	103⅛	„ Metal.	5	„	79...
Dito 1828/29	5	„	101⅜	„ „ N.	5	„	85...
Cert. 1831/33	5	„	90¼	„ „	2½	„	40...
Dito 1840	4	„	83¾	*Belgie*, Cert.	2½	„	
Dito Stieglitz	4	„	83⅛	Rothschild	2½	„	51...
Ins. in Assign.	6	„	61¾	*Portug.*, Oblig.	3	„	45...
Cert. van dito	6	„	63	„	4		
				Amerika Bank-Ac.			

---

boekje van Cook, waarin deze zijne weddingschappen opteekende, alsmede de papieren, welke opheldering konden geven aangaande den staat van zijn vermogen niet gevonden had. De ophelderingen, welke hij dienaangaande aan Palmer gevraagd had, waren steeds onvolledig en ontwijkend geweest. Hij erkende overigens dat de vader, een broeder en eene zuster van Cook jong gestorven zijn en dat Cook zelf van een zeer zwak ligchaamsgestel was.

Mary Keeling, eene te Rugeley wonende weduwe, werd daarna verhoord en verklaarde met hare zuster geroepen te zijn om het lijk van Cook af te leggen. Zij had nimmer te voren zulk een verstijfd lijk gezien, en had dan ook de grootste moeite gehad twee ringen, die aan den vinger van het lijk staken, er af te trekken.

Doctor Harland, te Stafford wonende, zeide geroepen te zijn, om het lijk van Cook te schouwen; dien dag ontmoette hij Palmer op straat en zeide tot hem: «Men beweert dat er vermoeden van vergiftiging bestaat.» Palmer antwoordde: «Dat geloof ik niet; er hebben maandag en dingsdag aanvallen van vallende ziekte plaats gehad en gij zult de teekenen eener oude ziekte aan het hart en het hoofd ontdekken.» Palmer woonde de lijkschouwing bij; de getuige heeft hem verscheidene malen bij sommige beweringen de opmerking hooren maken: «Dat is geen reden om ons op te hangen!» Deze opmerking had den getuige verwonderd, die ook van de zijde van Palmer eenig streven had waargenomen om de vochtdeelen, welke men in de maag van het lijk gevonden had, te doen wegvloeijen.

Twee andere geneesheeren, die aan de lijkschouwing hadden deelgenomen, werden mede verhoord.

De heer Ellis Crisp; inspecteur van policie te Rugeley verklaarde daarop, dat hij den 17 December belast werd eene huiszoeking bij Palmer te doen en dat hij bij die gelegenheid een boek vond, getiteld: «Handboek voor de Scheikunde.» Bij het woord strychnine was eene aanteekening met het handschrift van Palmer geschreven, luidende als volgt: «strychnine doodt door de verlamming der ademhalingswerktuigen te weeg te brengen.» In een ander boek, dat aan de beschuldigde had behoord, was nog in zijn handschrift eene aanteekening geschreven, waaruit bleek dat hij de eigenschappen van het strychnine zorgvuldig had bestudeerd.

Nadat de procureur-generaal de opmerking had gemaakt, dat deze bijzonderheid slechts bewees, dat de beschuldigde de geneeskundige wetenschappen bestudeerde, werd de zitting verdaagd.

Men weet hoe hard en onmenschelijk de Amerikanen hunne landgenooten bejegenen, welke het ongeluk hebben niet geheel en al blank van vel te zijn. Niet alleen negers, maar ook mulatten, quarterons enz. worden overal vermeden, uit alle gezelschappen verbannen, en geen blank Amerikaan zou op reis in denzelfden wagen of in een publiek lokaal met een kleurling willen zitten. Op de spoorwegen is voor de niet-blanken een afzonderlijke wagen, in de koffijhuizen een geheel afgeschut lokaal, enz., en de kleurling, die beproeven zou om dit hatelijk vooroordeel te trotseren, en zich onder de blanken te begeven, staat aan de smadelijkste bejegeningen bloot. Te New-York heeft zich onlangs een ... voorval van dezen aard voorgedaan.

Twee mulattinnen, die te Jamaïca geboren, eene zeer ... opvoeding genoten hadden, en zich te New-York als ... maaksters hadden nedergezet, hadden onlangs eenige ... schappen in de stad te verrigten en namen plaats in ... omnibus. Zoodra de voerman de donkere gelaatskleur ... beide meisjes zag, wilde hij haar dwingen het rijtuig ... verlaten, daar hij wel wist, dat niemand met twee mula... tinnen in denzelfden wagen zou willen zitten; zij weig... boden het geld voor hare plaatsen aan, en zeiden, dat ... zoo als elk ander, het regt hadden, om van de open... rijtuigen gebruik te maken wanneer het haar goed d... De koetsier riep de hulp van een policieagent in, maar ... wilde er zich niet toe leenen, om de meisjes uit het rij... te verdrijven. De koetsier werd woedend en bleef op ... plein in de rondte rijden, doch zonder gevolg, en ... toen eenige straatjongens op, die de twee meisjes al... grove en schandelijke scheldwoorden naar het hoofd wi... Toen ook dit niet hielp, reed hij naar het dok, span... paarden af, en liet onder eene geweldige regenbui, na... alle raampjes open had gezet, rijtuig en passagiers aan ... lot over. De mulattinnen hebben bij het opperst geregt ... eene klagt tegen den onbeschoften voerman ingesteld, ... het vooroordeel is zoo sterk, dat men vrij algemeen de... dat zij in het ongelijk zullen worden gesteld.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** TE ASSEN.

BIJBLAD behoorende bij de Provinciale Drentsche en Asser Courant van Woensdag den 21 Mei 1856.

VOORLOOPIG VERSLAG
NOPENS DE WET OP HET
LAGER ONDERWIJS.

Aan het voorloopig verslag der afdeelingen van de Tweede Kamer nopens de wet op het lager onderwijs ontleenen wij het volgende:

De opmerking is gemaakt, dat het wets-ontwerp vroeger had moeten worden ingediend, daar nu de overweging in de afdeelingen is aangevangen eer de deskundigen en vrienden van het volksonderwijs genoegzaam met haren inhoud bekend waren geworden, om hen in de gelegenheid te stellen hunne inzigten en bedenkingen aan de Kamer mede te deelen, waardoor men verstoken is geweest van het licht, dat de te verwachten adressen hadden kunnen verspreiden. Tegen deze bedenking werd echter aangevoerd, dat het onderwerp bij eene vroegere gelegenheid in haar midden van alle zijden is beschouwd; weshalve het minder noodzakelijk scheen, daarover vooraf nog weder de inlichting van deskundigen in te winnen.

Eene tweede voorafgaande bedenking betrof het feit, dat de mem. v. toel. alleen door den Minister van Binnenl. zaken onderteekend was; om de naauwe betrekking der school tot de kerk had men er prijs op gesteld ook de naamteekening der ministers van eeredienst daaronder te zien. De groote meerderheid echter bestreed deze opmerking met nadruk, en zeide, dat de onderteekening door den Min. van binnenl. zaken niets anders beteekent, dan dat het stuk van zijn departement afkomstig is, en dat hij met de verdediging belast en voor de uitvoering verantwoordelijk blijft. Een onderzoek naar de individueele gevoelens over de wet in den ministerraad geuit, zeiden zij, ligt buiten de bevoegdheid der Kamer. Vooral verklaarde men zich tegen het denkbeeld, dat bepaald op de goedkeuring der Ministers van eeredienst prijs moest worden gesteld. Dat denkbeeld was verwerpelijk, ook wanneer men aannam, dat aan de Kerk invloed op de regeling van het onderwijs kon worden toegekend. De Ministers van eeredienst zijn geenzins als organen der kerk of liever der kerkgenootschappen te beschouwen.

Aan de enkele leden, die het der wet niet als eene verdienste wilden aanrekenen, dat zij zich, wat betreft volledigheid, van het vroegere ontwerp onderscheidt, namentl., die de betrekking tusschen kerk en staat het hoofdpunt achtten, dat alle anderen beheerscht, werd geantwoord, dat dan niet voldaan zou worden aan art. 194 der grondwet.

Enkele leden stonden op nieuw het gevoelen voor, dat de wet te gelijk alle drie de takken van onderwijs moet omvatten. De regeling liet zich, zeide men, niet verzien, dan wanneer de wetgever alles bijeen voor zich had. Anderen, hoewel het wenschelijke erkennende, vonden dat men dit verlangen als niet bereikbaar moest laten varen, maar bleven vasthouden aan het gevoelen, dat gelijktijdige regeling van het middelbaar en lager onderwijs vereischt werd, en waren van meening, dat, behalve het belang, hiervoor ook pleitte, dat eene regeling van het lager onderwijs, bij de aanneming dezer wet, wier invoering een geruimen tijd hare aandacht zou vorderen, lang tot de vrome wenschen zou blijven behooren.

Hierbij komt nog, dat veel, wat nu tot het lager onderwijs behoort, welligt tot het middelbaar onderwijs zou gebragt worden, waardoor een belangrijke tak van onderwijs gedurende eenigen tijd ten eenemale zonder regeling zou zijn.

De groote meerderheid was van meening, dat de Grondwet op dit punt vrijheid liet, en achtte het verkieselijk de moeijelijkheden der regeling van het lager onderwijs niet te vermeerderen, daar men, door te veel te verlangen gevaar liep, dat art. 194 der grondwet nog lang eene doode letter bleef, terwijl zij er op wees, hoezeer de regeling van het lager onderwijs eene levenskwestie voor de natie is.

Sommige leden, die in eene afzonderlijke regeling van het lager onderwijs konden berusten, meenden toch, dat de regering zich door de afzonderlijke behandeling van middelbaar en hooger onderwijs in moeijelijkheden zou wikkelen en dat ook de woorden der memorie van toelichting aan een aanmerkelijken tusschentijd deden denken, dien men niet wenschelijk achtte.

Vrij algemeen is men van oordeel, dat het wetsontwerp ten opzigte *der opleiding van onderwijzers* het minst van alles voldoet, en wel verre van met de bepaling in art. 12 genoegen te nemen, verlangden de meeste leden voldoende waarborgen, dat de opleiding der onderwijzers voortaan ijveriger en meer regtstreeks van Staatswege zal worden behandeld. Wat betreft het denkbeeld als zou de Regering door de geldelijke bezwaren van de vestiging van kweekscholen zijn afgeschrikt, meende men, dat men zich niet door de vrees voor te groote uitgaven moest laten beheerschen, waar het aankomt, op het eerste element van het staatsonderwijs; en wat betreft het bezwaar, dat er een aanzienlijk aantal dezer instellingen zouden moeten zijn, meent men, dat zes a acht modelscholen, waar een normale kursus gegeven wordt, voldoende zijn.

Enkele leden bleven het als gewaagd beschouwen, dat de wetgever het paedagogisch vraagstuk in dezen regelde, zoolang daaromtrent niet algemeen eene gevestigde overtuiging bestond; men voerde hun echter te gemoet, dat [illegible] niet voldaan wierd aan art. 194 der grondwet.

Omtrent het *beginsel der schoolpligtigheid*, achtten sommige leden de invoering hiervan, zoo moeijelijk, toch onoverkomelijk, en meenden zij, dat de wetgever bevoegd was om het op te nemen. De groote meerderheid echter meende dat het, ingrijpende in het familieregt, in het ouderlijk regt, onmogelijk in eene Nederlandsche wet kan bestaan, en alleen daar te huis behoort, waar alle onderwijs van staatswege gegeven wordt. Van eene andere zijde werd hierop het denkbeeld der zoogenaamde schoolfondsen geopperd, waarop werd geantwoord, dat dit in strijd zou zijn met het beginsel, dat gelden voor het gebruik van openbare instellingen slechts betaald worden, voor zoo ver men daarvan gebruik maakt.

Sommige leden meenden, dat, zal het lager onderwijs overal aan de behoefte voldoen, daaraan kracht van uitzetting moet worden gegeven, en het eenigzins met de bedrijvigheid van het volksleven moet overeenstemmen.

Wat betreft de toelating van het *Christelijk element* stelden enkele leden de opmerking op den voorgrond, dat de Mem. van Toel. een gevoelen verzwijgt, waarnaar zij overhelden. Zij wilden namelijk, dat het onderwijs op de lagere school bezield zij van positief Christelijke beginselen. De Protestant, zeiden zij, heeft met den Roomsch-katholijk een positief Christendom gemeen; zij ontmoeten elkander in het geloof aan hoofdwaarheden, die de kern van het Christendom uitmaken. In verband met die leerbegrippen moest ook op de openbare school lager onderwijs gegeven worden. Dan alleen werd aan den eisch der grondwet voldaan, die *voldoend* openbaar onderwijs voor allen wil, en in overeenstemming gehandeld met de behoefte eener natie, wier overgroote meerderheid uit Christenen bestaat. Alleen zij konden zich tegen de opvolging dezer denkbeelden verklaren, die eene algeheele afscheiding van opvoeding en onderwijs mogelijk achtten, en dus ook de godsdienstlooze school moesten voorstaan.

Van de zijde der groote meerderheid werd geheel dit stelsel, voor zooveel het betreft mengen van positief Christendom met het onderwijs op de openbare lagere school, met nadruk bestreden.

Godsdienstloos, zeide men ook, is de openbare school in Nederland nooit geweest en zal zij ook in de toekomst niet zijn, althans wanneer men door godsdienst nog iets anders verstaat dan leerbegrippen van een bepaald kerkgenootschap.

Het scheen ook onmogelijk uit te maken wat door die benaming zij te verstaan; waar de grenzen van het positief Christendom liggen; door wie de grenzen zouden worden bepaald. Hoe voorts onderwijs in verband met dogmata kon worden gegeven, zonder dat die leerbegrippen zelve wierden aangeroerd, scheen een raadsel.

Van de andere zijde werd het bestaan dezer bezwaren niet geheel ontkend, zonder dat men daarom de uitvoerbaarheid van het aangeprezen stelsel toegaf. Er waren dan toch positief Christelijke leerbegrippen, door alle geloovige Christenen evenzeer omhelsd.

Eenige leden vereenigden zich in zoo ver met dit gevoelen, als ook zij in de wet niet van het Christelijk element wilden gezwegen hebben. Zij waren er verre af onzen Staat een Christelijken Staat te noemen; maar de overgroote meerderheid der Nederlanders vormde toch eene Christen-natie en die bezat het regt te vorderen, dat het onderwijs op de volksschool op Christelijke beginselen steunde.

De groote meerderheid bleef echter bij het gevoelen, dat de wet, in welken vorm ook, niet van Christelijk onderwijs spreken kon. Wierd dat punt toegegeven, ieder zou in dat Christelijk beginsel zijn eigen leerbegrip zien, en onder die vaan de wet misbruiken, om dat leerbegrip te doen zegevieren.

Men kon niet toegeven, dat op de gemengde openbare school de Bijbel gebruikt kon worden en dat de wet daaromtrent eenig voorschrift geven moest. Sommigen stemden toe, dat als de Bijbel op de volksschool gebragt wierd, het lezen van dat boek der boeken weinig of geene vruchten zou dragen, tenzij de onderwijzer in eenige ophelderingen of toepassingen trad en dan bestond gevaar, dat hij zijne eigene bijzondere begrippen met deze zijne uitlegging mengde.

Na deze wisseling van gevoelen verklaarden de leden, die het onderwijs van positief Christelijke beginselen doortrokken wenschten, dat niet anders overschoot dan de oprigting van openbare gezindheidsscholen, wezen daarbij op het voorbeeld van andere landen en achtten dit te minder bezwarend, wijl daarbij aan geen sektenscholen gedacht werd, en de voorschriften der Grondwet, die gewetensvrijheid en voldoend onderwijs wil, worden nagekomen.

De groote meerderheid bleef zich bepaald hiertegen verklaren, en wel op grond, dat hier de vraag is wat de Grondwet vordert, en die wil gemengde openbare scholen; welke het beste middel zijn om eenheid van burger- en godsdienstzin aan te kweeken, en wierd eenmaal voor elke gezindte eene lagere school opgerigt, dan zou men dit teregt ook voor de middelbare en hoogere kunnen vorderen, waarom zich op deze en alle aangevoerde gronden, de meerderheid met het stelsel der wet vereenigde.

REDE, door den heer Mr. **P. van der Veen** *in de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van 25 April j.l. gehouden, nopens deszelfs voorstel tot het houden eener enquête omtrent de zaak van het Zwolsche diep.*

Als ik uit de weinige bedenkingen die tegen het voorstel zijn ingebragt, mag besluiten tot een gunstig oordeel, dan heb ik zeker veel reden mij te verblijden.

Dit maakt mijne taak aangenaam en zeer gemakkelijk. Maar ik vind mij toch verpligt het voorstel nog op één punt toe te lichten, om te voldoen aan de bedenking in het Voorloopig Verslag gemaakt, betreffende de noodzakelijkheid der enquête. Als voorsteller eener enquête ligt het toch aan mij, die voornamelijk te bewijzen.

Ik zal slechts een woord zeggen over de vraag: *Is de concessie uitgevoerd?*

Hieromtrent bestaat groot verschil.

De schipperij beweert, dat de concessie niet geheel is uitgevoerd. De tegenpartij beweert het tegendeel. Ik zal hiervan slechts één punt noemen. De schipperij beweert, dat volgens de concessie de diepte van 2.20 el in het vaarwater moet zijn *tot in zee*. Dat is: dat het Zwolsche Diep ter diepte van 2.20 el, des noodig door leidammen of kribben, worde verlengd in zee tot daar waar de diepte der zee ook 2.20 el bedraagt.

In de concessie is geen diepte in cijfers bepaald voorgeschreven; maar daar wordt gevorderd eene diepte tot in zee van niet minder dan die des zeebodems buiten de lijn van het aan de maatschappij afgestane terrein.

Ingevolge het beweren der schipperij zou hiermede niet bedoeld geweest zijn de diepte dadelijk op of vlak vóór die demarcatielijn.

Zij vermeent, dat de Regering zoowel als ook de maatschappij bij het verleenen der concessie het oog heeft gehad op eene diepte van 2.50 el.

En tot grond van die onderstelling geven zij op, dat in de prijsvraag, in 1843 door de Overijsselsche vereeniging uitgeschreven, ten onderwerp hebbende de middelen tot verbetering van het Zwolsche Diep, en waarvan de beantwoording de grondslag en leiddraad voor de uitvoering der werken is geweest, dat in die prijsvraag eene diepte in het vaarwater van 2.50 el als verkregen moetende worden, is aangenomen.

Deze diepte wordt, uitgaande van den boezem van het Zwolsche Diep, in zee eerst gevonden ten noorden van Schokland, dus op betrekkelijk verren afstand van de gemelde demarcatielijn.

Het schijnt echter, dat de maatschappij bij de uitvoering der concessie zwarigheid heeft gevonden, om die diepte van 2.50 el vol te houden. En de Regering schijnt, op welke gronden is onbekend, eene mindere diepte te hebben goedgekeurd. Althans blijkens het verslag aan den Minister van Binnenlandsche Zaken uitgebragt in 1851 door eene commissie van deskundigen tot het onderzoek der werken speciaal benoemd, en in welk verslag zeer opmerkelijke omstandigheden vermeld worden; uit dat verslag schijnt men te moeten opmaken, dat bij nadere overeenkomst tusschen de Regering en de maatschappij de diepte is bepaald op 2.20 el.

En dat deze veronderstelling juist is, schijnt ook daaruit opgemaakt te moeten worden, dat ons geacht medelid uit Zwolle in zijn boekje zich veel moeite geeft, om aan te toonen, dat het vaarwater binnen de kribben, — binnen de kribben, verder niet — eene diepte zou hebben van 2.20 el.

Maar omtrent dit zeer belangrijke punt, de gevorderde diepte bij de concessie, heerscht nog altijd veel duisters.

Nu echter eens aannemende, dat 2.20 el de diepte is waarop het vaarwater, volgens de concessie, tot in zee gebragt moet worden, en voor een oogenblik ook eens aannemende, dat tusschen de kribben eene diepte van 2.20 el reeds zou verkregen zijn, en dat de diepte vlak vóór de demarcatielijn bedraagt 1.85—1.00 el, hetgeen de heer *van Diggelen* beweert, dan beweren de schippers, dat hierdoor nog niet zou zijn voldaan aan de concessie, daar deze uitdrukkelijk vordert, dat die diepte moet verkregen worden *tot in zee*, dat is tot daar de zee gelijke diepte heeft.

En om die diepte in het vaarwater tot aan dat punt te kunnen verkrijgen, wordt in art. 2*a*, bij uitzondering op andere werken, b.v. voor landaanwinning, die binnen de demarcatielijn moeten blijven, toegestaan niet alleen, maar zelfs imperatief voorgeschreven, dat de leidammen tot in zee buiten de demarcatielijn, des noodig, zullen *moeten* worden uitgebragt. Een bewijs ook, dat men bij de concessie eene andere diepte op het oog had, dan die op of vlak vóór de demarcatielijn.

En dit spreekt van zelf, daar men toen reeds konde weten, dat vlak vóór de demarcatielijn de zee niet de diepte heeft van 2.20 el, en deze diepte van een achtergelegen gedeelte van het vaarwater niet baat, wanneer op aanzienlijke uitgestrektheid daar voor eene veel mindere diepte is.

Ik meen, dat dit het voornaamste is, waarop in de Memorie van Beantwoording niet genoeg is gelet, en ik geloof, dat ik mij alleen kan bepalen tot de opheldering van dit eene punt, daar ik geene tegenspraak ontmoet heb. Ik beveel mijn voorstel aan het welwillend oordeel mijner medeleden aan.

REDE, door den heer Mr. **L. Graaf van Heiden Reinestein**, *in dezelfde zitting omtrent hetzelfde onderwerp gehouden.*

Het zal niemand verwonderen, dat ik een enkel woord omtrent dit onderwerp in het midden breng, daar het eene zaak betreft, waaraan ik een werkzaam deel heb genomen, toen ik nog de eer had lid van het collegie van de Provinciale Staten van Drenthe te zijn. Men heeft dit voorstel met geen enkel woord, terwijl de heer *Thorbecke* het in het breede heeft verdedigd, bestreden; ik behoef dus de grieven der belanghebbenden niet verder uiteen te zetten. Het heeft mij leed gedaan, dat in der tijd het voorstel van ons hooggeacht medelid uit Amsterdam, den heer *Bosscha*, niet is aangenomen, daar men op de wijze door hem voorgesteld langs een korteren weg het doel had kunnen bereiken. De uitkomst heeft mijne destijds geuite meening geregtvaardigd; want ware de commissie toen benoemd, reeds lang zoude er eene welligt afdoende beslissing zijn gevallen, terwijl nu dit voorstel van ons geacht medelid uit Drenthe reeds sedert vier maanden aanhangig is en

de afdoening, mogt het worden aangenomen, oneindig lang kan duren. Nu echter het voorstel van den heer *Bosscha* is vervallen en er niet anders overblijft, zal ik mij verpligt zien voor het voorstel tot het houden eener enquête te stemmen. — Een woord echter over de bewering, dat de eischen der schippers overdreven zijn, dat zij wel lusten maar geene lasten willen dragen en dat zij door advocaten bewerkt zouden zijn. Tegen die bewering moet ik opkomen en al aanstonds zeggen, dat deze zaak zich van den aanvang af zeer wonderlijk heeft toegedragen. De Staten van Drenthe hebben al het mogelijke gedaan om daarin te worden gehoord, en nu beweert men wel, dat die Staten daarop geen meerder regt hebben dan die van eenige andere provincie, maar ik geloof toch, dat Drenthe alleen, behalve Overijssel, meer belang heeft bij het Zwolsche diep dan al de andere provincien te zamen. De Staten waren daarenboven ten eenen male binnen den kring hunner bevoegdheid door zich de belangen van hun gewest aan te trekken en daarvoor werkzaam te zijn. Maar wat zij ook gedaan hebben, niets heeft gebaat, zij zijn door de toenmalige Regering in niets gekend.

Maar wat nu de schippers betreft, zoo kan ik de verzekering geven, dat de leden, die toen in de Provinciale Staten het meest voor de zaak geijverd hebben, waaronder bovenal een uitstekend lid sedert in eene aanzienlijke regterlijke betrekking geplaatst, niet slechts *hunne* innige overtuiging in dezen voor het welzijn der provincie volgden, maar ook door schippers daartoe waren aangezocht, en niet de zoodanige, die, zoo als in de brochure van den heer *Sloet tot Oldhuis* gezegd wordt, niet konden lezen of schrijven of zeer weinig ontwikkeld waren, maar schrandere vooruitziende lieden, die à tête reposée over de zaak hadden nagedacht.

Reeds destijds, toen de werken, zoo al begonnen, naauwelijks waren aangevangen, zagen de schippers de eventuele bezwaren vooruit. Hunne grieven bestonden dus voor dat zij immer eenen advocaat hadden gesproken. Zij bestonden wel degelijk *a priori*, zoodat men ten onregte beweert, dat zij zouden zijn bewerkt en de doleantien ontstaan après-coup. De uitkomst nu heeft ten volle geregtvaardigd, en wat men ook zeggen moge, er is eene categorie van schippers, die, zoo zij al geen hinder van de werken in het Zwolsche diep hebben, zeer zeker niet zijn gebaat en gevolgelijk zeer ten onregte aan den tol waren onderworpen. Het middel om daaraan te gemoet te komen is, dat men den *diepgang* der schepen, den eenigen waren grondslag, als zoodanig aanneme, zoo als dit dan ook door de van Staatswege benoemde commissie van experts in der tijd is voorgedragen. Ik wil niets te kort doen aan de in vele opzigten goede bedoelingen der Zwolsche maatschappij, integendeel, ik breng haar gaarne hulde, maar zulks laat niet na dat schippers, die door de werken eigenlijk meer worden belemmerd dan gebaat, niet moeten bijdragen in de lasten. Komt men te kort in den tol, laat dan die tol verhoogd worden voor die grootere vaartuigen, die werkelijk door de werken worden gebaat, of laat het Rijk met de maatschappij in eene of andere schikking treden. Het heeft mij, ik herhaal het nog eens, zeer leed gedaan, dat in der tijd het voorstel van den heer *Bosscha* niet is aangenomen, aangezien eene interpellatie van den Minister van Binnenlandsche Zaken daaruit bepaald zoude zijn gevolgd. Het doet mij niet minder leed, dat die Minister nu niet tegenwoordig is, daar wij hem (ofschoon hij, behalve wat het laatste tarief betreft, buiten de zaak is) hadden kunnen hooren over die zaak en hij welligt inlichtingen had kunnen geven ten opzigte van de bedoelingen der Regering in de toekomst, die aan de zaak eene geheel andere wending zouden hebben kunnen geven. Ongelukkig heeft dit nu niet plaats en dus blijft mij niet over dan het voorstel tot enquête aan te nemen.

In de zitting van de Tweede Kamer van 18 [illegible] j.l. is door de Commissie voor de verzoekschriften [illegible] rapport uitgebragt op een adres van *A. G. de Vries* [illegible] 57 ingezetenen der stad Meppel.

Adressanten geven te kennen, dat zij zich geheel [illegible] eenigen met de gevoelens, uitgedrukt in het adres [illegible] den kerkeraad der Christelijke Afscheidene gemeente [illegible] Kampen, betreffende het ontwerp van wet op het [illegible] onderwijs, den 21sten Februarij 1856 bij deze K[illegible] ingediend.

In de zitting van 2 Mei j.l. is door dezelfde [illegible] missie rapport uitgebragt op een adres van Jhr. [illegible] *van Holthe* en andere ingezetenen van Dwingelo. A[illegible] santen vermeenen, dat de vrijheid van onderwijs [illegible] art. 194 der Grondwet verzekerd — gevaar loopt [illegible] allerlei soort van banden belemmerd te worden, [illegible] het aanhangig wetsontwerp op het lager onderwij[illegible] wet mogt worden verheven. Vervolgingen, beboeti[illegible] gevangenisstraffen zullen dan veelal moeten worden [illegible] gepast op het godsdienstige deel der natie, in den [illegible] tevens het beste deel. Hoe ligt die vervolginge[illegible] straffen kunnen worden toegepast, zelfs onder de [illegible] zinnige Grondwet, bewijst het gebeurde te Steenw[illegible] Benthuizen enz.

Adressanten verzoeken deze Vergadering toch [illegible] willen zorgen, dat zulke inquisitoire maatregelen [illegible] meer plaats hebben, en daarom het ontwerp van [illegible] op het lager onderwijs niet aan te nemen.

Er is besloten, deze beide adressen ter Griffie n[illegible] te leggen.

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.